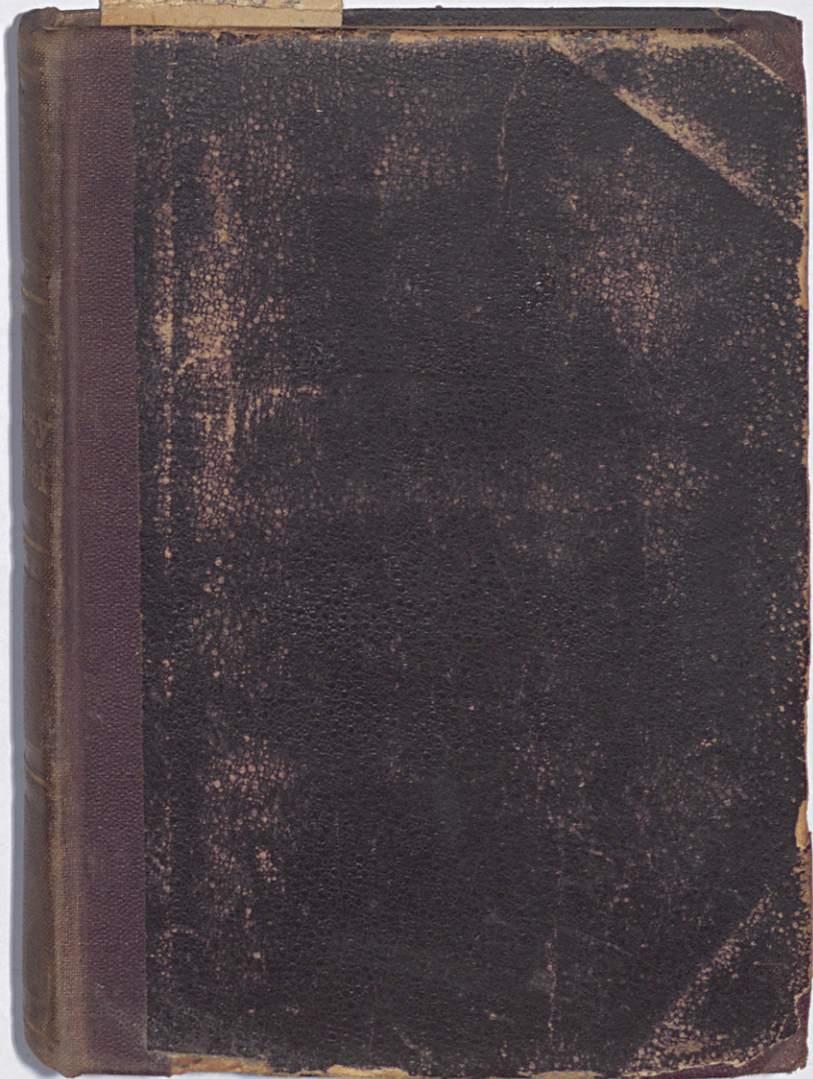

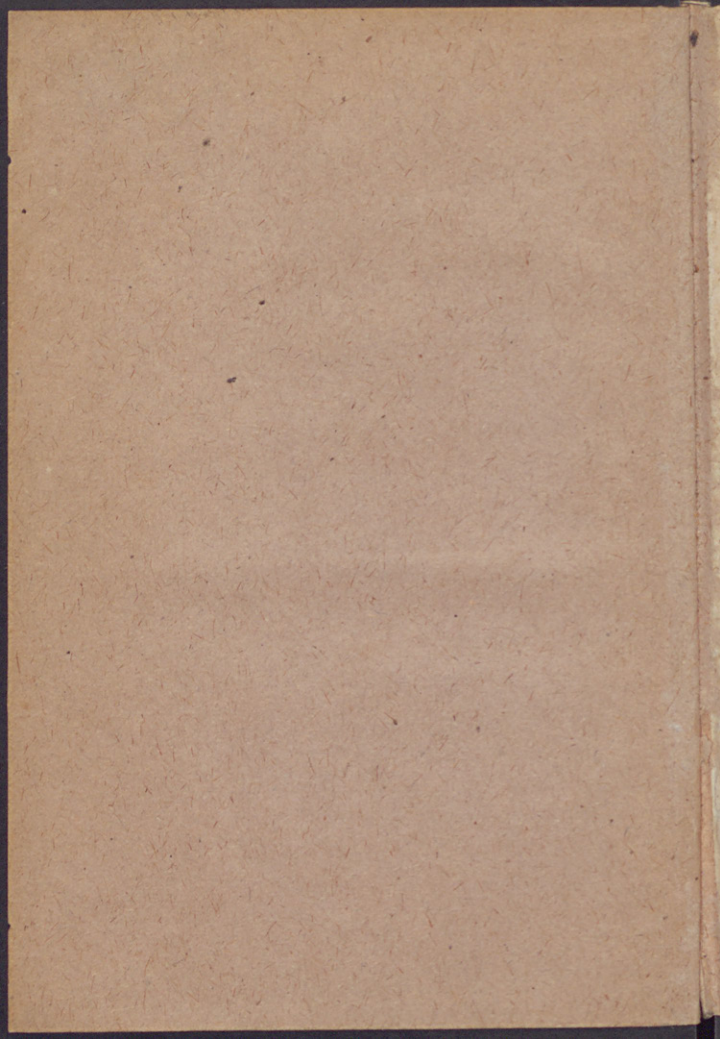
73116E

PY

Kingston
1879

D. S. Smith

GRÓF TELEKI FERENCZ'

VERSEI,

'S NEHÁNY LEVELEBŐL
TÖREDÉKEK.

RIADTA

DÖBRENTAI GÁBOR.

BUDÁN,

A' MAGYAR KIRÁLYI EGYETEM NYOMTATÁSA.

1834.

TARTALOM.

	lap.
Ajánlás, gróf Teleki Ferencztől	VII.
Az olvasóhoz, gróf Teleki Ferencz	XI.
A' kiadó' előbeszéde, 's némelly adat gróf Teleki Ferencz életéhez	XIII.

VERSEK.

I. EREDETIÉK.

Hazám' nyelve. Megjelent az Erd. Muzéum XC. füz.	1
Magánosság. Ugyan ott.	3
Barátság és szerelem. Ugyan ott.	5
Álom	7
Mi?	9
Mi könnyebb?	11
Imádság	13
Rozáliához	15
Huszár dal. Hébe 1825.	21

	lap.
Csatadal. Erd. Muz. Xd. füz.	26
Csatadal, la sentinelle nótájára. Auróra 1823.	28
Emelkedés. Hébe 1826.	31
Mesmer emléke	40
A' phantasiához. Hébe 1826.	42
Orvosomhoz. Auróra 1826.	47
Mi atyánk. Szép liter. ajándék 1821.	50
Hibás választás	58
Ámor	60
Bolha	69
Hattyu ének. Auróra 1823.	74
Víz becse. Hébe 1824.	106
<i>(Bor és víz. gr. Teleki Ferenczhez Pasz-</i> <i>mosra, gr. Dessewffy József)</i>	122
Víz védelme. gr. Dessewffy Józsefhez.	141
Geniuszom szavai	151
Setálási phantasiám, Hébe 1824.	153
Éjfél 182 $\frac{2}{3}$	159
Éjjeli álmodozásom, Auróra 1826.	164
Szerelemhez	168

T A R T A L O M.

	lap.
Hijába	176
Boldogság' vágya	188
A' magyarnak három szent szava	192

II. FORDÍTÁSOK.

Vigasztalás. <i>Bürger után</i>	18
Sz. Dávid éneke a' sorsról. <i>Zsidó nyelv- ből, Euphratnek Saul nevü szomo- rú játékából.</i> Erd. Muz. Xd. füz.	19
Kozák dal. <i>Muszka szerint</i>	24
Sírásó. <i>Weisser után</i>	34
Csaló nevek. <i>Németből</i>	55
Beteg falusi leány. <i>Németből, Castelli szerint</i>	65
Kedvesemhez. <i>Lord Byron után</i>	72
Szív melege 's ész világa. <i>Schiller után</i>	76
Emmához. <i>Schiller után</i>	78
A' titok. <i>Schiller után</i>	80
Az idealok. <i>Schiller után.</i> Hébe 1825.	83
Kezesség. <i>Schiller után.</i> Hébe 1823.	89

T A R T A L O M.

	lap.
Toggenburg lovag. <i>Schiller után</i> . . .	100
Egykori francia felosztás. <i>Francziából</i> . . .	177
Anatomiai leírása egy galant dáma szívének. <i>Olaszból, Pignotti után</i> . . .	178

F O L Y Ó B E S Z É D.

Hogy' kell a' haza iránti vonszódást tekinteni, 's miért szükséges a' végett buzgóságot ébresztetni. Megjelent az Erdélyi Muzéum IXd. füz.	197
Töredékek, gr. Teleki Ferencznek Döbrentei Gáborhoz irt leveleiből.	207

HÓM. SZ. NIE.

GRÓF SZÉKI TELEKI PAULA FERENCZ

CS. KIR. ARÁNYKULCSOS,

ERDÉLYI UDVARI TANÁCSOS ÉS REFERENDA-
RIUSNAK,

SZERKTETE JELEÜL.

A' SZERZŐ.

FROM THE LIBRARY OF THE

AMERICAN MUSEUM OF NATURAL HISTORY

NEW YORK, U.S.A.

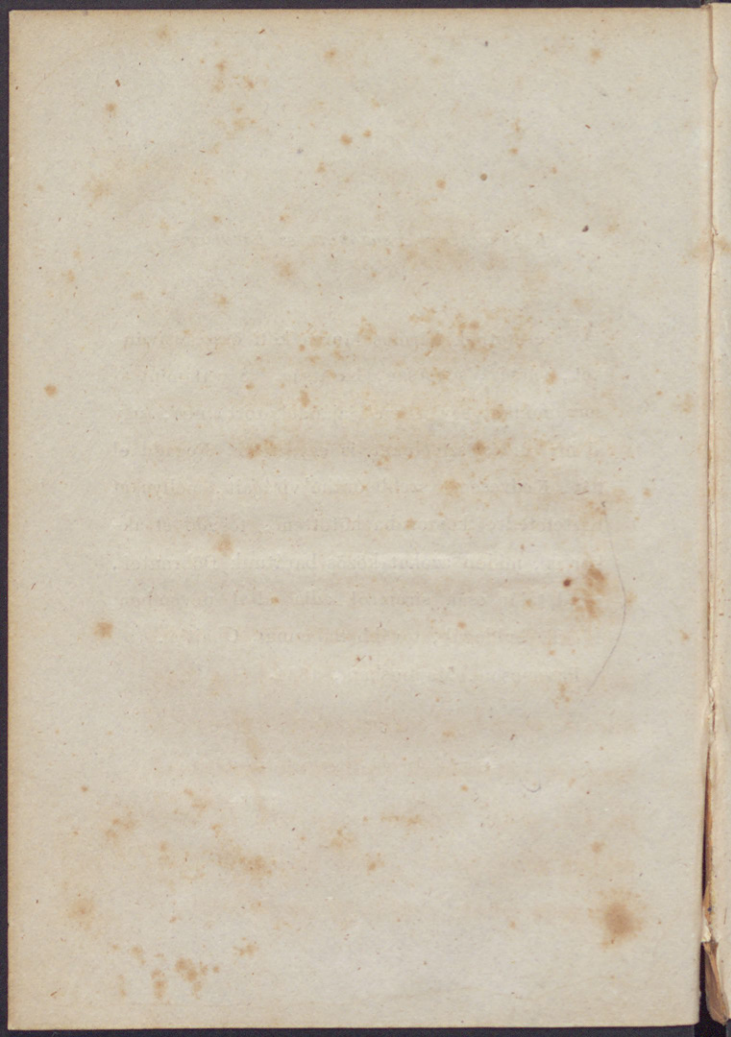
1912

Kedves öcsém , sógorom és barátom ?

A' szeretetnek hármos lánca köti össze szívünket, vérség, sógorság, barátság. 'S valamint a' sors münket egy névvel ajándékozott meg, úgy a' hiy érzés szíveinket is egyeztette. Fogadd el hát, Kedvesem ! szebb óráim' virágait, mellyeket tiszteletedre koszorúba kötöttem ; fogadd el akkor is , midőn azokat közös barátunk, Döbrenteí, majd talán csak síromról adja által nevémben. Élj Te boldogúl, tovább nálamnál. Ohajtja,
Paszmoson, Martiusban, 1831.

szerető bátyád, sógorod és barátod :

FEBI.

AZ OLVASÓHOZ.

„Ideje, hogy hazájáért, nemzetéért, nyelvéért minden hazafi, kivált a' nemes, tegyen, a' mit tehet. Kiki áldozon, a' mivel tud. A' jó hazafiság első virtus, első kötelesség.“

Ezt írta előszavában HIMFY' SZERELMEIHEZ, még 1807^b. Kisfaludy Sándor, a' szerelem' halhatatlan dalosa, a' magyar nemzetnek öröknevü regeköltője. És ennél szebbet, jobbat, és szentebbet ránk nézve, sem én, sem más; sem nem írhat, sem nem mondhat.

Ezen dicső irányzat ösztönzött engem is, hogy csekély költői tehetségem' szüleményeit, szeretett hazám oltárára tegyem.

Nemzetemnek, a' mi tőlem kitelhetett, azzal áldozom. Fogadja, jó akaratomat, kegyesen.

Paszmoson, September 15^d 1829.

Idősb gróf Teleki Ferencz. m. k.

A' kiadó' előbeszéde,

's némelly adat, gr. Teleki Ferencz életéhez.

Minemü kötelességet teljesítek e' versek összes kiadása körül, mutatja elhunyt barátomnak VIId, XIVd, XVII levele, melly e' gyűjtemény végén áll.

'S minthogy a' tartalomban kijegyzett eddig egyenként megjelenteket, nevesen pedig a' *Rajta vitéz paripára* csatadalt, *Orvosomhoz*, *Víz becse*, a' közönség igen örömmel fogadta, gróf Teleki Ferencz versei becsülőinek így kedvüket is töltöm 's a' könnyü furcsában és dalban, szép literaturánkhoz némelly kis pótlást sorozok.

A' darabok, költőjük által összeírt rendben következnek. Különösnek tetszhetik ugyan, szent komoly tárgyra mindjárt szeszélyesnek sőt pajkosnak elékerülése, de a' változó kedv, hihető

**

leg, egymás után így eredeztette mindeneket.

Közöttük, dal, ének, elegia, gúny, apró erkölcsi 's hazafiúi versezet foglal helyet. Foglal, imádság. 'S a' szín és szesz benne oly különböző, hogy a' „*Mi atyánk, Imádság*“ buzgó; *Mesmer emlékének* pedig ábrándozó írója és a' *Bolháról, Amorról* pajkoskodó, különféle embernek látszik. Egészen más óra merité Schiller „*Idealjai*“ és „*Kezessége*“ fordításába, megint más, Pignotti *dámája szívének* gunyoló elbonczolásaiba. Hamar borulót, könnyen derülőt mutatnak így, e' busongó, e' lenge szülemények, 's ha azon kedvében, mellyre épen, hirtelen ingerlékenysége kapta, el is végzé az elejébe vettet, szerencsésen is bévégző költői talentumot. Ilyen egy öntés a' *Víz becse*. Abban egymás után folytak, úgy látszik, a' sorok, hevenyében, 's a' költőitlennek tetsző tárgy, sokféle elemés összehasonlítás, példaképpel játszás által, érdekessé lön.

Azon akad fenn talán egy némelly, ki ma már minden rímes verset egyszerűsmind mértékelten is akar olvasni, hogy ezt gróf Teleki Ferencz épen nem tevé.

De, ezen kívánat felette feszített kezd lenni 's költésünk szépségeit majd inkább, mesterkélésben keressük, holott, gondolat' magas fellövellése, mély érzés' melege, képzelés' gyengéd játsziséga és nemesített természet' egyszerű nyelve, szólott csak és szóland csak, örökön örökké, kebelhez; — nem, nyisdelt simaság. Igen is, meg kelle szüntetni a' régibb rímcsölnközést, elnyúlósságot; figyelmet kelle gerjeszteni, hogy a' rímes dal is, midőn egyenesen muzsikának készül, kikötve mértékelt legyen, sőt, hogy egyéb tárgyú költemény folyama is édesb hangzatu a' fülnek, szívesebb hizelgésü a' kebelnek, ha költője, rímei mellett, a' hol csak spondeussal teljes nyelvünk engedi, mértékre hasonlólag ügyeléssel nyájasítja; hanem gondolatot, érzést, képet, természetet el ne bennítson *csak azért*, aprózó gond. A' hol ez van, amazok nincsenek.

És, — érdekes elme, tud adni bájt alexander versnek is. Bátran irható így, költőnk: *A' víz becsét, Víz védelmét, Rozáliához, A' phantasiához, Orvosomhoz*, mérték nélkül, rímmel. Hasonló-

képen ezeket: *Éjjeli álmodozásom*, *A' magyarnak három szent szava*. Gúny és bohózat verse pedig különben sem kívánhat mértékelve is lejtő sorokat. Az *idealog* és *A' kezesség'* fordításáról, Schillerből, a' grófnak VI^d levele említi meg véleményemet a' 226^d lapon. Ezeknek eredetileg trochaeisaló's dactylusos hangfolyamát's érzéshullámait *alig* ha lehet éreztetni fordításban spondeusos nyelvünkön, valamint ismét a' magyar hangmérték szellemében folyó eredeti magyar mívét sem tud más nyelv, ahhoz hasonlatlansága miatt apróbb kellemeiig viszsza hangoztatni.

Egyébiránt, e' verseket, szerzőjüknek saját szerénységével terjesztem közönség elejébe, nagy garral épen nem. Legillőbb, gondolom, munkákat csak egyszerű jelentéssel úgy bémutatni, mint a' hogy' idegent, társasági körbe vezetni szokás. Neve, minéműsége, röviden elmondatik; az után, nyerje ő meg, a' ház' urát asszonyát. Különben is látjuk, hogy akármelly irónak túlozott magasztaltatása vagy az azt megvettetni akarás sem szedíti el a' maga szemével látni tudó okos közönséget. Mert el nem

fogódott tiszta érzés az igaz bíró; nem, szeretet vakította jó barát, nem a' boszongódó kancsal üldöző. 'S élékényszerített becslés, csak véleménybuborék.

Illy érzéssel, még leveleiről valamit. Többet is, töredékben, négy oknál fogva csatoltam ide.

Enyelgő 's nyiltszivü szellemükben bizonyos könnyűség' ingere van.

A' költőt magát hallja az olvasó, verselésében volt észképeiről.

Nyelvünk egykori voltára a' főbb körökben, és némelly társalkodási helyzetre, felvilágosításul szolgálnak.

Élénkebben festik belső szem elejébe a' házi 's társalkodási körben miképen élt költőt, mintsem annak rajzát én adhattam volna. Emberét az életíró, mellékszavakkal karakterisálni kénytelen 's abban áll minden szerencséje, ha talán egykét anekdota által gondoltathatja olvasójával, hogy az egész ember, íme, ilyen alaku, szellemü volt. De, levelek, mellyek hímezés nélkül úgy folytak, érdeklő kebelből, a' mint épen akkor érzett, egyenesen lélek elejébe képzeltetik írójukat. Látjuk előttünk mozgani, élni, lénye legapróbb vonásaival.

„Hanem, minek kiadni, minden vónást, midőn nem nyomtatás alá valának írva.“

Mentségem, első okom. A' nyilt-szivűség, soha sem hiszi maga felől, hogy kilebbenéseiben, kecs szállong. Gróf Teleki Ferencznek sem jutott eszébe, hogy leveleinek néhány szaka közre találatnék méltónak. Es, továbbá, barátom árnyéka előtt biztosan állhatok. Ismertem. Nem félt ő feszelve és hiún, leplezetlen eléállástól. Kaczagta a' képmutatót, kimohón akarna felhabsolni mindenben és mindenütt 's más elől is, mindenkor csak - dicsőséget. Elbetegülése korában, egyedül vallásbeli ideáinak megítéltetésétől tartott. Természet szerint az egykor „világ fija“ átallotta azt. Különben Berzsenyijének életphilosophiáját kedvelé. - Ide tartozólag mondom még; barátunkról is ha szólunk; úgy vessük, a' millyen volt. Ez ád, emberismeretet. De az efféle magyar „ismertetéseknek“ egyik hiányjok az, hogy embereinket vagy igen elta-kargatjuk, vagy felettébb is felfedjük. 'S ez, nem igaz út.

Költőnknek, leveleiből kitetszvéen
 érzése, gondolkodása, életmódja, csak
 a' következő adatokat teszem ide éle-
 téből.

Született, gróf Széki Teleki Fe-
 rencz, cs. k. aranykulcsos, a' magyar
 tudós társaság tiszteleti tagja, Aprilis
 d. 1785^b. Beszterczén ¹⁾), hová Pasz-
 mosról szülei: gróf Teleki Mihály ²⁾ és
 Dózsa Ágnes, kiknek harmadik fija volt,
 a' Hora zendülése hírére bátorság oká-
 ért költöztek. Atyját, még 7 évü korá-
 ban vesztette el. Alsó iskolájit ugyan
 Beszterczén kezdé, az oda gr. Steinville
 István erdélyi hadkormányozó által 1717-
 ben alapított Piaristáknál. Felsőbbekbe
 járt Marosvásárhelyen, Károly-Fejér-
 váratt és Zalatnán. Bécsben 's Kolozs-
 váratt folytatott tanulását maga szól
 IV^d levelében, itt a' 216d lapon.

¹⁾ A' magyar tudós társasági Névkönyvben 1832.
 születése Paszmosra tétetett. Idősb gróf Te-
 leki Józseftől Erdélyből később kapott élet-
 irási rövid adatok között Besztercze áll.

²⁾ Catholicussá, reformatusból, bizonyos eset
 alkalmával, Mária Therézia idejében lett.

1808ban, 's így 23d évében, idősb gróf Teleki Paula Ferencznek, az „*Adriai tenger sirenájú*“ németül megismertetőjének ¹⁾, ki most Bécsben az erdélyi udvari cancellariánál előterjesztő tanácsos, testvérével Saroltával kelt házasságra. Ennél szelídebb lelkü feleséget nem találhatott volna. Derék és lelkes sógorával is, vagy, székely-magyar szóval mondva, süvével, millyen boldog megegyezésben élt, mutatja, itt álló ajánlása.

Élete több viszonyairól, szólnak, a' mint említém, levelei.

A' magyar tudós társaság rendes tagjai, kiket az igazgatóság Pozsonban nevezett ki 1830^b November 17^d, legelső nagy gyűlésükkor 1831^b Februar. 16^d választották szavazat többségével tiszteleti taggá.

¹⁾ I. Taschenbuch für die vaterländ. Geschichte. Durch die Freyh. von Hormayer und von Mednyánszky. 2ter Jahrg. 1821. Wien. 360—400 lap. Graf Niklas Zrinyi der Dichter. Erdekesen adja elé e' cikkben Zrinyi Miklós hadi életét, a' Zrinyiek szomorú elpusztulását; helyesen szól Zrinyiről mint költőről, 's a' Zrinyiadából három helyet közöl mu-

Megholt 1831^b. December 16^d. Egy fiút 's egy leányt hagyta maga után, özvegyével. ¹⁾

Végre azt legyen szabad említenem, hogy sorait leveleiben, mellyek egyenesen engem illetnek, tartózkodással adom ki. El is akartam azokat hagyni. De láttam, festik szíves-létét az égjándékozta barátságban, mutatják verseivel bánását 's véleményének kifejtése azon sorokból is következik. Így te-

tatóul német fordításban. Az 1. a' költemény kezdete, nyolczas rímekben. 2. Ének a' szerencséhez. 3. Deli Vid hű feleségének vitézsége.

- ¹⁾ Keveselni fogja talán Guzmics Izidor ezen adatokat is, a' levelekben lévőekkel együtt, mint a' hogy' keveselte Szemere és Kölcsey Muzáriona új folyamában Barcsai Áb ahámról azokat, mellyeket az Erdélyi Muzéumban említettem meg. Guzmics barátom nem leheté tanúja, hogy Barcsairól még azon kevesekhez is sok kérdezősködés után juthattam, 's egy szóval, többet felőle senki sem tudott, kit én megkérdezhettem. Azért, nem is életírásnak vala a' Barcsairól szólás, keresztelve. Köszönjük inkább egymásnak, a' csak néhány adatot is, mellyet jeles embe-
reinkről fennhagyhatunk.

hát, teljesebb ismertetésétől el nem választhatóknak kelle nézmem. Gyanútlan, ennél fogva, gondolnám, meg nem ütközhetik benne, ha bár azokat magam által közre eresztve látja is.

Budán, December 6d. 1834.

Döbrentei Gábor.

HAZÁM' NYELVE.

Kedves Hazám' édes nyelve!

Értted gyúlad kebelem,

Kezem, éghez felemelve

Éltem' neked szentelem.

Dicsőségd' fényes napja,

Be fáj, hogy lassan kerül!

Szívem' miként megragadja

Sugárzatod, ha derül.

Áldom fontos ékes tüzed',

Te az erőt nyájassal

Olly bájlólag összefüződ

Koszorúba egymással!

Balgán hittem én ezt hajdon
Idegenek' oltárán,
'S im fellelvén most tulajdon
Hazám nyelve' határán ;

Fogadd el hív áldozatom'
Édes nyelvem szívesen,
Neked minden pillantatom, —
A' végső is szeressen.

MAGÁN OSSÁG.

Magánosság! miről hiszik,
 Hogy a' bús szív általad,
 Poharadból midőn iszik,
 A' fájdalomtól ált'halad.

Magánosság, ha nem mese
 A' mit rólad mondanak,
 Szívem midőn felkerese,
 Nyugodalmat adj annak.

Azt a' mit csak ohajtottam
 'S a' mért vérez kebelem,
 Most hogy hozzád folyamodtam
 Felejtessed el velem.

Emelj engem a' léleknek
Szárnyaival oda fel,
Hol a' kétszín embereknek
Álnok mérge nem ér el.

Hogy lerázván a' világnak
Haszontalan kényeit,
Az erkölcsi boldogságnak
Érezhessem mennyeit.

BARÁTSÁG ÉS SZERELEM.

Szeretetet, barátságot
 Sokan egynek itélik,
 'S elvétik az igazságot
 Mikor ezt felcserélik.

Hogy testvérek eredetben,
 Azt tagadni nem lehet;
 E' kettő de sok esetben
 Különböző szerfelétt.

Szent égnek két leányai,
 Barátság és szeretet,
 Mint a' szép nap' sugárai,
 Öntnek belénk meleget.

A' szeretet a' nap' fénye,
Este már lementében,
Minél tovább nyult ösvénye,
Mind inkább van vesztében.

A' barátság reggeli nap,
A' mint halad melegebb,
Haladtával több erőt kap,
Minél régibb annál szebb.

Á L O M.

Midőn terhes esetemmel
 Nyugtom' fel nem találom,
 Hozzád jövök kérésemmel,
 Csendesíts le jó álom.

Csendesítsd le bájlásoddal
 Kínnal teljes mellemet,
 Édesdeden fátyoloddal
 Fedd el könyes szememet.

Setét szárnyad' árnyékában
 Képedet ha ölelem,
 Nyájos álmok' országában
 Kért nyugalmam' fellelem.

A' mit a' sors' vad végzése
Olly irigyül mehtagad,
Ecsetednek bájfestése
Ahhoz játszva felragad.

Édes álom! e' versében
Áldoz neked egy bús szív,
Kinek zajos életében
Egyedül te vagy még hív.

M I?

Sokszor kérdem tusakodva

Mikor ülök gondolkodva ,

Emmi ? véték-e vagy nem ,

Hozzád titkos szerelmem ?

'S azt állítja mindig eszem ,

Hogy ezzel én nem vétkezem.

A' minek az megvallja :

Kínos kedves nyávalya.

Hogy ez teher 's gyógyíthatlan

Már az való 's tagadhatlan ,

De nyávalya és véték ,

Hogy mindegy , ne higyjétek.

Gyógyulásom' be szeretném!

Csak orvosom' fellelhetném.

De ezeret kérdezek

'S még is vakon evezek.

'S ha gyógyulnom lehetetlen,

Ne légy te is olly kegyetlen,

Oh imádott tündér leány!

Lehetetlent ne kívánj!

MI KÖNNYEBB?

Tiszta forrást, melly belé folyt

Öblébe a' tengernek,

Minden cseppig elválasztva

Majd könnyebben kimernek;

Mint e' világ' közepéből

Lelhetni csak egy szívet,

Kinek holtig, ábrázatja

Soha kettős színt nem vet.

Ceylon gyöngyös szigetének

Halásza feltalálja

Majd hamarább azon szemet,

Melly a' gyöngyök' királya.

Mintsem hogy csak egy szívvel bár
Egyesülj olly érzéssel,
Kivel, akárhogy' jár sorsod,
Szent lánczod nem szakad el.

Hogy a' fenyő czedrushoz ér
Azt hamarább meglátod,
Mint bár hosszas életedben
Csak egy igaz barátod'.

Szépet másnál 's hűt ne keress,
Ha kerested hadd abban, —
A' szép 's hű csak úgy sükeres
Ha felleled magadban.

I M Á D S Á G.

Előtted, kié menny, föld, 's a' csillagos ég,
Borulok le forrón szerető szívemmel,
Hozzád foghatatlan szentséges Istenség!
Emelem tégedet kereső lelkem' fel.
Kinek mérhetetlen bölcs általlátása
Számptalan világnak rendelt utat mére,
És kinek atyai hív gondoskodása
Vigyáz az egy napot élő férgecskére,
Téged oh imádott 's szeretett jó atyám!
Buzgón hiszen szívem és örömmel vall szám.

A' Te teremted 's gyermeked vagyok én
 Szentséges képedre alkottál engem Te!
 Boldog az én lelkem mert Téged megértvén,
 Szerető védelmét benned megismérte;
 A' mit hozzád érzek azt szó fel nem éri,
 Nagy uram! hív atyám! alkotó Istenem!
 De mindent átlátó szent szemed ismeri,
 Hogy kész vagyok neked áldozni mindenem.
 Oh tekints hát most rám irgalmad' szemével.
 Midőn gondolatim hozzád emelem fel.

Minden szépnek 's jónak teremtő kútfeje!
 Feléd törekedik tisztult akaratom,
 De ah igen gyenge lágy szívem' ereje
 Midőn el elragad földi indulatom.
 Éltessed jó atyám szent lelked' lelkemben,
 Hogy a' jót átlássam 's kövessem örömmel;
 Légy gyámol vezérem hánykodó éltemben,
 Hogy jó gazda légyek e' földi időmmel,
 'S feláldozván képzelt mulandó kényeim',
 Az örökös legyen azok helyett enyim.

ROZÁLIÁHOZ

GYENGÉLKEDÉSEKOR.

Szelíd Rózsa! ki szép neved'
 Vöd a' tavasz kezéből,
 A' Teremtő küldé téged
 Angyalai' köréből.

Liliommal vetélkedő
 Ifjúságod' harmatja.
 'S most ah, kedves! hogy szenvedő
 Orczád azt mint borítja!

Nagy ragyogó szemed' tüzét
 A' szelidség emeli,
 Mindent győző hatalmát, két
 Pillantója neveli.

Fejér arczod' árnyékozó
 Setét bársony hajadnak
 Minden fürtjén, kivigyázó
 Szerelemkék lappangnak.

Szép, ajakid' mosolygása.
 Boldog a' ki látja ezt,
 Mint a' hajnal' hasadása
 Minden csendet felébreszt.

Ha állsz diszszel és kecsesel bír
 Illő deli növésed:
 Ha jársz mint a' könnyü zefir
 Suhog lebeg lépésed.

De felejti kellemeit
 Gratiáját testednek,
 A' ki tudja érdemeit
 Szép. érzésü szivednek.

Mert olly bőven a' mit osztá
 A' kedvező sors neked,
 Azt még felebb haladtatta
 Neveltetési éked.

Szép bimbait bő kezével
 Adá hinté az ég rád,
 'S virágzatba böles eszével
 Fejtette ki jó anyád.

Nincsen szózat melly festhesse
 Tökéletes képedet;
 'S nincsen kebel melly nézhesse
 Mozdulatlan, kecsedet.

Angyal! kiben a' szép lélek
 A' szép testet emeli,
 Nemes szíved' a' mig élek
 Lelkem híven tiszteli.

VIGASZTALÁS.

BÜRGER UTÁN, SZABADON.

Te! kit sokszor kimondhatlan
 Fájdalomba merit az,
 Hogy ok nélkül a' méltatlan
 Irigy' nyelve rágalmaz.

Halld barátod' enyhe szavát,
 Midőn vérez a' marás*.
 „A' gyümölcsnek is csak javát
 Szokta rágni a' darázs.

SZ. DÁVID ÉNEKE A' SORSRÓL.

ZSIDÓ NYELVBŐL, EUPHRATNAK SAUL NEVŰ SZOMORÚ
JÁTÉKÁBÓL.

Lelkem! élted' mért töltöd el

Fanyar bánat' képeivel?

Mért kinezod' magadat?

Nem rebegsz-e Isteneddel,

Midőn zúgva perlekedel,

Ha átkozod sorsodat.

Elragadva, halld mint megyen

Hárfám' hangja völgyön hegyen,

Édest fejtve mikor zeng,

Seraphimok' énekéhez

Hasonlólag fennterjedez

'S világokba általleng.

De kellemi enyészlenek ,
A' hurok ha rendetlenek
 'S felbontva az egyezés ,
Szívet fület bánt a' hangzat ,
Ha titkos bájt nem osztogat
 Ujj' végéről a' pengés.

Így a' sorsban sok megsérti
Szívünket, mert jól nem érti
 Elménk , titkos kötését.
Nyugodj meg hát lelkem ebben ,
Összhangzat van az egészben ;
 Imádd az Úr' végzését.

HUSZÁR DAL.

Mihelyest megcsattan

A' harsogó réz,

Lovára felpattan

A' bátor vitéz.

Rajta! völgyen hegyen,

Vigan előmegyen,

'S igit a' világon keresztül.

Pajkos jó kedvében
Sürgeti léptét,
De tartja szívében
Kedvese' képét;
'S gondolkozván róla,
Szélben lebeg tolla,
'S iget tüzzel vezére után.

Bár milly' veszedelem,
Elejébe jő,
Hogy mi a' félelem
Nem ismeri ő.
Hazájáé szíve
'S mint királya' híve,
Iget bátran csata piaczára

Békés ember társát

Soha sem bántja ;

Ha ellenséget lát

Kardját kirántja ,

'S ezt is ha meggyózi ,

Sebét békötözi ,

'S iget tovább új vitéz tette.

'S midőn utóljára

A' véres halál ,

Mint élte' határa ,

Vele szembe száll ,

Mint egy igaz vitéz ,

Bátran szemébe néz ,

'S iget vigan a' más világra.

KÖZÁK DAL.

MUSZKA SZERINT.

A' kozák úsz Don partjának,
Válét mond szép Rózsájának,
Rajta! így szól kis lovának:
Harczba szép, fakóm.

„Állj meg kincsem kérésemre,
Pillants vissza még szememre,
Ah ne hagyj el így vesztémre
Egyes együl itt.“

„Lyán ne öntsed keservedet,
És ne kócsold kis kezedet;
Elnyered te kedvesedet, —
Megjő majd dicsőn.““

„Nem kell nékem név 's dicsőség; —
Légy enyim te híven, elég:
Szép szerencse hát 's egészség, —
Csak hogy vissza jőjj.““

C S A T A D A L.

AZ ELÉBBI MUSZKA DAL NÓTÁJÁRA.

Rajta vitéz! paripára,
Rajt a' csata piaczára,
Tekints István zászlójára
Híveinek int.

Sohajts egyet Istenedhez,
Küldj egy csókot kedvesedhez,
Légy hűséges vezéredhez,
Víjj a' harc mezőn.

Ne kérd sok-e ellenséged?
Mindent győző vitézséged,
Régtől fénylő dicsőséged'

Feljebb viszi még.

Édes hazád 's királyodért
Ki oltalmat tőled most kért,
Kiönteni minden csepp vért

Mindig készen állj.

CSATADAL.

I. A SENTINELLE NÓTÁJÁRA.

Harsog a' trombita lóra vitéz,
 Szerelmes anya hazánk védelmére.
 Hunyadi és Zrínyi árnyéka ránk néz.
 Hogy még nem fajult-e el Árpád vére.
 Mert a' váltó sors bár mit hoz,
 Az igaz törzsökös magyar szív
 Kedveséhez és honához,
 A' míg csak lehell mind végig hív.

Bömböl az ágyu, halld az első jelt!
 Fel fel vitézek csata kezdetére,
 Hunnia dicső neve buzdítson fel,
 'S ugy hazánk mentsége le sz e' nap bére.

'S a' változó sors bár mit hoz

Az igaz törzsökös magyar szív

Kedveséhez és honához

A' míg csak lehell mind végig hív.

Lobog a' zászló, rajta vitézek!

A' szittyá görbe vas sebesen talál,

Fegyver villámlik a' merre nézek,

Harcz koczkáján áll most az élet 's halál.

De a' változó sors bár mit hoz,

Az igaz törzsökös magyar szív

Kedveséhez és honához

A' míg csak lehell mind végig hív.

Hogy ha elesem 's halál a' bérem

Hazámért éltem, lelkem Istenemnek;

'S töletek pajtásim még azt kérem,

Mondjátok meg hazámnak 's kedvesemnek,

Hogy bár sorsom halált hozott,
Bennem is lehellt olly magyar szív,
Melly soha meg nem változott
'S holtig marada hozzájok hív.

Menny származék! mit hánykódogol

Árnyék után ne sohajts?

Földi porral mit bajlódogol?

Mulandókat ne ohajts!

Ne törődj a' képzelteekkel,

Mert a' szebbtől úgy elesel,

Az örököt veszted el.

Jó és igaz, ez a' kettő

Vezéreljen mindenbe',

Oh! mert könnyen elveszthető

Az út, melly visz Édenbe.

De az olly két vezérrel,

Semmi veszély nem ér el,

'S könnyen halad utad fel.

EMELKEDÉS.

Törekedjél, bár ha nehéz,

Bátran lelkem mind elé,

'S öröm előérzéssel nézz

Szép hazádhoz fel felé.

Midőn buzgó kebeled'

Az egekhez emeled,

Ott az erőt felleled.

Ki Mózesnek általadta

A' tíz törvényt kezébe,

Az, a' szép-jót béíratta

Minden ember szívébe;

'S ottan mindig olvashatja,

Ha földi vad indulatja

Onnét ki nem szaggatja.

'S hogyha e' föld' gyarlósága
 Lány sziveden erőt vett,
 A' menny' hármás gyöngy-virága:
 Hit, reménység, szeretet,
 Öntsön erőt szívedbe,
 Hogy ujonnan éltedbe
 Jót 's igazat olthass be.

Felemelte az ég felé
 Bölcs alkotód, fejedet,
 Fogadd szavát, 's mind felfelé
 Fordítsd gondos szemedet:
 Múlandóra ne tekints,
 A' szép, jó, 's nagy, földön nincs,
 Fenn keressed, ott a' kincs.

S I R Á S Ó.

WEISSER UTÁN SZABADON.

Mint sirásót, oh be sok van,
 Gondatlanúl ki megvet;
 Ha ki pedig okosabban
 Ismér, tudom megszeret.

Nem tanítok könyvből büszkén
 Mint professor fennszóval,
 'S még is jobban oktatok én
 Kezemben az ásóval.

Midőn ő a' cathedrán ül
 'S neveli az unalmat,
 Én papiros ténta nélkül
 Mutatok csak — sirhalmat.

'S bár sok élő, gondolatlan,
 Mind, míg vére meg nem fagy,
 Én tanítom fogyhatatlan,
 „Tudd meg ember, hogy por vagy.“

Tanítgatom: jobbuljatok —
 Most időtök vagyon még!
 Hijában nagy kastélyotok,
 Négy szál deszka majd elég.

'S magamnak is mondogatom:
 Néked is jut még szállás,
 Én másokét ásogatom,
 Más ismét majd nekem ás.

Egy bús szívet a' fájdalom'
 Körmeből, ha ölébe
 Ragadott a' végső álom,
 Szegényt áldva ásom be.

'S könnyes szemmel mondok ugyan
 Néki végső jó'tszakát,
 De gondolom: „már ez helytt van,
 Többé földi jajt nem lát“.

'S ha nem vala igaz és jó
 Kinek nyugtot itt adok ,
 Eszembe jut, én sirásó ,
 De sirbiró nem vagyok.

Koporsóját mikor hozzák
 'S mikor azt béboltozom ,
 Mások bár mint szidalmazták ;
 Szegényt én nem átkozom.

Inkább midőn szánakodva ,
 Szívem rajta kesereg ,
 En gyengémre gondolkodva ,
 Atyánk ! mondom , engedj meg.

Pestis' mérges lehellete

Mikor pusztít, oh egek!

Vagy fene had' vérengzete,

Keservesen rebegek.

'S mikor látom, hány szemet itt

Örökösen a' halál,

Kaszájával könybe borít,

Mintegy engem is talál.

Éghez emelt enyéimből

Forró cseppek csordulnak,

'S elbágyadott kezeimből

Eszközeim kihullnak.

Majd meg mikor gazdag' testét

Adják által pompával,

'S a' nép közül senki, estét

Nem érzi bús orczával,

Hanem harang kongó hangja

Kisérté csak el pénzért,

Sympathia olvadt langja

Sirhalmáig ki nem ért.

Ehhez mondom: mit akarál

Te, mért vesztéd élted el?

Mind csak dugtál és takartál,

Míg most téged dugnak el.

Virágtalan vala léted,

Lábad nyoma homok nyom,

Egy szívben sincs szép emléked,

Sirod hantján lesz csak gyom.

Oh! légy ember hiv és kedves

Földitárs, légy nemes, jó,

Hunyodkor így sok szem nedves,

'S én is áldlak, sirásó.

Rossznak benned vad csiráját

Előre, te-temesd el,

Hogy éltednek nemesb nyomát

Én se temethessem el.

Hamar ériék meg szívedben,

„Megbocsátok“ ez a' szó!

Kicsiny és nagy! jól eszedben

Legyek, szegény sirásó.

MESMER EMLÉKE.

Ki ember társáért lángoló lélekkel
 A' jó' magvát veti jövőndő időknek,
 A' ki együtt harczol azon vitézekkel,
 Kik a' szent igaznak fényéért küzködnek:
 Annak fel kell éltét áldozni mint martyr,
 'S mennyei gyümölcsét ugy érleli a' sír.

Illyen volt érzésed, illyen minden tettet,
 Áldott Mesmer! 's ezért énekem emeljen:
 Illy volt az igazért harczoló életed,
 Mellynek szép jutalmát már veszed oda fenn,
 Égi geniuszsal a' mit elkezdettél;
 Az veszhetetlenül örök időkgig él.

'S bár nem arathattál tulajdon kezeddél, —

Az igaz nagy ember nem él en magáért,

Most ha letekintesz mennyei szemeddel,

Örvendesz, hogy ma már, némelly jobban megért;

'S hogy égi virágod' elültetett magva

Bimbójából ki van fejlődésre fakadva.

Azon fenn ragyogó csillagu magosból

Vallyon híveit ő ide le, isméri?

'S buzgó tisztelője midőn most hozzá szól,

Gyenge földi hangja vallyon őt eléri?

Szívem sugdossa ezt szentebb érzésével:

Kötésben van lelke atyafi lelkével.

A' PHANTASIAHOZ.

Fenn lebegő szárnyaiddal,
 Midőn ébredsz phantasia!
 Szem bár nem lát, sem fül nem hall,
 Szép ecseted eléhijsa,
 A' mi volt, van, és leszen,
 'S im előttünk áll készen.

Egek' nyájos szűz leánya,
 Kinek, midőn édes hülést
 Legyez reánk arany szárnya,
 Mellünk érez könnyebbülést,
 Mert álmaid' harmatja
 Szivünk' jajjit oszlatja.

Csak intesz — és emelkednek
 A' homálynak zavarából
 Vidékei uj képednek ;
 'S iszik mézes poharadból ,
 A' sebzett szív balzsamot ,
 'S ha nem él is , álmod jót.

Kit elhagya már a' remény ,
 'S végső homály béborított ,
 Ámbár csak mint egy tünemény ,
 De csak ugyan rá felnyitod
 Az öröm' kis ajtaját ,
 'S benned ujra eget lát.

Gyermek előtt, bölcsőjében
 Midőn magát míg rengeti,
 Felöltözöl kis mesében,
 'S játékát az messze veti —

Elragadva rád fülel

'S első gyönyört benned lel.

Nézzd, be hamar már kilépe

E' vad világ' piaczára,

Szép szive az erény' képe

'S a' szent igaz' vid oltára,

'S phantasia itt is te,

Karján repülsz mellette.

Szárnyaidon emelkedve,
 Sokat keres sokat reméll;
 Csak a' nagyot űzi kedve,
 Bátran töri utját, nem fél;
 Rózsa-szín még élete,
 Mert te lebegsz mellette.

'S midőn már szép reményeit
 Világ keze szét morzsolá;
 'S inte neki, hogy nincs az itt
 , A' mi után vágy lángolá,
 Midőn fején alig áll
 Imitt amott egy ősz szál:

Akkor is csak te enyhítéd
Csalódási vert sebeit,
Felebb viszi édes hited
Lankadozott bús szemeit,
'S halhatatlan lelkébe
Égibb sugárt lövessz be.

Oh! mennyei szent érzés, vedd
Már előre köszönetem',
Te! ki sokszor felemelted
Aggság közül szebb életem':
A' ki téged feltalál,
A' menny annak nyitva áll.

ORVOSOMHOZ.

Oh! ne nézzed erem vér-e?
 Ne kérd, testem ételt kér-e —
 Aluszom-e csendesen?
 'S kedves-e még a' jó ital?
 Tudományod, vigyázz, megcsal,
 'S majd nem ítélsz helyesen.

Tudok én egy életmérőt,
 Mindeneknél többet érőt
 Hufeland és Brownén túl;
 Azt magamról jelenthetem,
 Hogy csak ebből ismerhetem,
 Jól vagyok-e vagy rosszúl.

Mig az erény 's emberiség'
 Nemes tüze szívemben ég,
 'S érttek mindent elhagyok:
 Mig szívem kész szent hazámért
 Feláldozni minden csepp vért,
 Addig épen 's jól vagyok.

De ha ember társam' javát
 'S a' nyomorult kérő' szavát
 Süket fülem nem hallja,
 Ha más jajját csak hidegen,
 Nézem úgy, mint egy idegen,
 Ekkor, itt a' nyavalya.

'S ha végtére a' virtusnak
 Szent lánczai már nem huznak,
 Nyavalyám nagy erőt vett;
 Említsd ekkor kedves hazám',
 'S hogy ha még sem mosolyog szám,
 Tudd, a' halál közelget.

Kísértsd még ezt: kedveseim'
Nevezd rendre 's gyermekeim'
Áldott feleségemmel;
Ezen ismert édes hangra,
Ha nem ébred orczám langra,
Megholtam már, temess el.

MI ATYÁNK.

Örökös oszlopra emelted
Szentséges egyházad' oltárát ,
Buzgó hitem nagy felség! téged
Mindenből lelki szemekkel lát:
A' hajnalnak első rózsája
'S éjfélnak csillagos karikája
Tégedet mutatnak mindenben ,
„Mi atyánk! ki vagy mennyekben.“

Lenézs mindenre szerelemmel

A' mit nagy hatalmad teremtett ,
És lehelleted földet éggel

Egy harmóniába egyeztet.

Mennyekbe az olly sziv felér ,

Melly tégedet uram! ismér ,

És szent tüzzel énekli neked ,

„Szenteltessék a' Te neved“.

Imádott szerelem forrása !

Kit senki soha meg nem mérhet ,

Dicsőségednek nincsen mássa ,

Semmi sincs, a' mi téged felérhet.

Hol a' kereszt pálmájával ,

És hol mennyei koronával

Uralkodik szent jószágod ,

„Jöjjön oda el országod“.

Szálljatok fényből angyalok le

Mennyei virágok' magvával,

Hogy a' jámbornak hív kebele

Egyezték az urnak szavával.

Mind hasznunkra osztogatod

Nékünk a' jót 's keserút is,

„Teljesedjék akaratod,

Miképp mennyben így földön is“.

Fessd meg arany színre a' kalászt

'S napod gyümölcsünk' pirosítsa.

Hálójában áld a' halászt,

'S az ért gerezd szívünk' vidítsa.

Szorgalomra nevelje kedvünket

A' sok szép takarmányok halma,

Halljad atyánk földi kérésünket,

„Kenyerünket adjad meg ma“.

Te nagy! ki, mind tisztult lelkekkel

Körülvéve tekintesz le ránk,

Oh! nézzed irgalmas szemekkel

Számtalan gyengénket, jó atyánk.

Felemelve kezeinket

Buzgón hozzád kiáltunk:

„*Bocsássad meg vétkeinket*

„*Miképp mi megbocsátunk*“.

Urunk! Atyánk! Reménységünk!

Hajolj hozzánk ide le,

Csak benned él tehetségünk,

Te vagy lelkünk' reggele.

Bizván örök szerelmedbe'

Gyengeségünk kérve szól:

„*Ne vigy minket kísértetbe*

És szabadíts gonosztól“.

Vagy:

Hogy legyen miénk a' jutalom,

Melly az igaz hívőké:

„Mert tiéd az ország, hatalom,

'S dicsőség, mind örökké“.

CSALÓ NEVEK.

NÉMETBŐL SZARADON.

Hogy csalárd az asszonyi nem,
 Tudva régen vagyon az ;
 De már azt csak nem képzeltem,
 Hogy még neve sem igaz.

Sophián, kin elkezdtem
 Heves első szerelmem',
 Egyéb jót csak fellelhettem,
 Csak bölcs ész és lelket nem.

Celestina nagy ördög volt,
 'S még ravasz is mellette,
Clementia még nem is szólt,
 Ha durva nem leheté.

Rózsám éke 's patyolatja

Ősz felé járt, 's fonnyadott.

Christinám vad indulatja

Pogányt is túl haladott.

Constantia, állhatatlan

Vala akár mit ígért;

Felicitas, kimondhatlan!

A' mennyi baj ezzel ért.

Aurórának már reggele

A' délt is túl haladta.

Justinám csak abban lele

Örömet, ha csalhata.

Concordiám természete

Mindjárt kész volt perelni;

Benedicta, már — úgy, mint e'

Ritka tudhat nyelvelni.

Reginára végre jöttem —

'S feleségem ez leve.

'S ennél arról meggyőződtem ,

Hogy nem csalt meg a' neve:

Mint a' kit csak most tevének

A' thrónusra úgy szelel ,

Úgy parancsol 's a' nevének

Derekasan megfelel.

'S koronának hogy fényével

Ragyogjon az egész ház ,

Kettős szárny czimerével

Engem is megkoronáz.

HIBÁS VÁLASZTÁS.

K É R D É S.

A' házas párok' egyességéért,
 Istenünk, midőn a' férjfi, párt kért,
 Annak ön csontjából asszonyt formála.
 'S így lévén egyből kettő valóban,
 Mi lehet oka, hogy kevés pár van,
 Melly, boldog életre együtt találá.

F E L E L E T.

Mikor magának a' férj párt veszen,
 A' számtalan sok között nehezen
 Ismérhet jól reá, mellyik a' csontja.
 'S ha elhibázva mást választ, úgy ez
 Természet szerint vele nem egyez,
 És hármóniáját éltének rontja.

De, hibás a' férj midőn panaszol,
Mert csontot csontra meg kell nézni jól.

Hanem, ha már meg van, ezt tanácsolom;
Mikor nem ura már haragjának,
Mondja csak kurtán megunt társának:

„Más az én oldalam, nem te vagy csontom“.

Á M O R.

Kaczér Venus kis rajkója,
 Kiről minden énekel,
 Ezen versek vig írója
 Tégedet nem süvegel.

Gonosz fattyu! szerelmiddel
 Oka ezer bajoknak,
 Bár az ördög vinne már el,
 Be jó volna sokaknak.

Kopott nyilad meg nem ijeszt, —
 Jól tudom én *quid juris!*
 Ki jó móddal olvassa ezt,
 Mindjárt meg lát *in puris.*

Pro primo hát: szép új módi!

Bolond Balázs módjára

Vakon lődösz mint egy bódi;

Fricska az ur orrára.

Ha mámiya igaz szemmel

Nem tudá felruházni,

Mért nem tetszik pápa szemmel

Mint sok urfi gálázni?

Lődöz ide lődöz oda,

Mint egy szeles zurzavar,

Nem is kérdi ki 's micsoda,

'S Pétert Pállal felzavar.

Majd egy hatvan telet tánczolt

Vén szélcspót elbódít,

Majd egy fonnyadt össze ránczolt

Vén szipát elbolondít.

Szottyant ágyát fris öcscsébe

Szerelemre gyulasztja ,

Hogy ezt szegényt ijedtebe'

Hideglelés borzasztja.

Ott egy tortyos öreg' fejét ,

A' szép Emmi képevel —

'S hektikából kis erejét

A' mi maradt , rontja el.

'S hogy kimondjam egyenesen

Az igazat egy szóval ,

A' gaz fattya , csak lehessen ,

Minden embert jól megcsal.

Pro secundo : hol tanulja

Az urficska e' jussát?

Hogy annyiszor megmásolja

'S változtassa gustussát.

Barátságba jól egymással,
 Egy páracskát alig vitt,
 Tüstént őket új szállással
 Kínálja meg 's kaput nyit.

'S ha ugyan csak házasságra,
 Végén még is elviszi,
 Hogy elvinné boldogságra,
 Bolond, ki azt elhiszi.

Hymen' igaz szebb testvére,
 Kit az urfi commendál,
 Az új párhoz alig ére,
 Már kegyelmed elébb áll.

'S oda hagyja unalomnak
 Egész éltek' óráját;
 Ki, nem hiszen e' szavamnak,
 Tegye meg csak próbáját.

Pro tertio: be szemtelen

Mód szokott megjelenni!
 Mit jár mindig mezitelen?
 Nem tud inget felvenni?

'S rongyos szárnyát mit lóggatja?
 Hiszen, hogy csak magának
 Volna olyan, nem mondhatja,
 Szebb vagyon a' szarkának.

Én bizony már több hibáját
 Számlálni is restellem;
 Ingyen rontsa bárki száját,
 Lássá, biz én szégyellem,

'S nem is bánom tetszik vagy nem
 Kednek ez az examen.
 Bár e' csekély versezésem'
 Jobbitaná meg. Amen.

BETEG FALUSI LEÁNY.

NÉMETBŐL SZABADON.

A' városban tehát voltam,
 Nem képzelné kend anyám,
 Hogy a' doctor, kívül szóltam
 Millyen kedves ember lám.

Kezen fogva leültetett
 Szobájában magánál,
 Nyájaskodva beszélgetett
 Tovább jó fél óránál.

A' mire én nem is jöttem
 Kérdésivel oda vitt,
 'S így végtére meggyőződtem,
 Ha valaki, ő segít.

Azért én is bátrabb levék,
 Mert bajom nem kicsiny ám,
 Neki mindent elbeszélék;
 Apraját is elmondám.

„Hogy ágyamban álom nélkül
 Vagyok 's helyem' nem lelem;
 Borzadozok, testem meghül,
 'S még is forró, kebelem.

'S ha ugyan csak elszunnyadok,
 Akkor álmom boszongat;
 Mind untalan felriadok,
 Mert Janim mind szorongat.

Hogy nehéz a' lélekzetem,
 'S néha csak elsédülök,
 Hogy a' holdat úgy szeretem
 Ha lóczánkon künn ülök.

Hogy Jani 's én ha aratunk,
 Dolgom' gyakran felejem;
 'S a' mint ketten pillogatunk
 Sarlómat is elejtem.

Hogy a' minap zöldség helyett
 Rózsát szedék a' kertbe',
 Hogy az ajtót Jani mellett
 Szív dobogva teszem be.

Hogy templomban sem nyughatom,
 Mert bár szemem a' papon,
 De ha Janit megpillantom,
 Fészkelődöm a' padon.

'S Kati midőn mátkásodott,
 Patvar tudja, hogy miért?
 Látván mikor csókolódott,
 Reám egybe sirás ért."

Mig így szólék szontyolodva,
 A' doctor ur reám néz,
 Megczirógat mosolyogva
 'S mondá: fijam jobban lész.

Mindjárt irok nyavalyádnak
 Különös jó balsamot:
 Receptemet add anyádnak,
 Meggyógyulsz, csak fogadj szót.

A' mint jövék, nézegettem,
 Hogy mit írkált ide le,
 De én bizony nem érthettem,
 Mi a' gutát ért vele.

Anyám jobban kitalálja,
 Nézze, itt van az irat,
 Talán Janit praescribálja,
 'S Tisztelendő uramat.

BOLHA.

Kicsiny bolha! kit a' köröm
 Kegyetlenül pattogat,
 Neked szegény nem nagy öröm
 Bármelly szép kéz nyomogat.

De ne busulj, ha éltednek
 Rövidek is napjai;
 Jól élhetsz te 's rossz kedvednek
 Nem gyötörnek gondjai.

Ételed jó, és italod
 Böven elég mindenütt,
 Hosszú lábad, hopsza, halad,
 Senki könnyen meg nem üt.

A' szép szüzek' hó kebele ,
 Ha akarod , lakásod.
 Hej bē jó ! csak jól élj vele ,
 Kiválasztott szállásod.

De csak ugyan panaszt teszek
 Bolha urfi kend ellen ,
 Mert a' miket észre veszek ,
 Igen nagyon szemtelen.

Kend a' kutya' kölykeivel
 Fertelmesen czimborál ;
 Már az való , a' mit mivel ,
 Rettenetes csúf morál.

Millyen bohó-rideg gustus !
 Azt a' rossz vért mint szijja ,
 Leányénál a' kutya hús
 Rosszabb comedentia.

Hej ha én a' ked bőrébe

Bár csak egyszer búhatnám !

'S Emmin liljom kebelébe

Magamat belophatnám !

De nem ; — még sem vágyom arra —

Használnom sem lehetne,

'S a' fekete kis maszkara ,

Majd még bajba ejthetne.

Mert ha Emmim kicsiny ujjá ,

Mellyt mint ember kedvelek ,

Megfog , adieu , hejjehujja !

Én soha fel nem kelek.

KEDVESEMHEZ

LORD BYRON UTÁN.

Láttalak könyezni! láttam cseppeket

Hullani szemeid' égi kékéből,

'S véltem hogy reszkető harmat gyöngyöket

Kicsillogni látok violák' kebléből.

Láttalak mosolygni, 's halaványnak tetszett

Aurórának is ragyogó sugára:

Legszebb tündöklése egészen oda lett,

Ha néztem szemednek tiszta kristályájára.

Miként a' pompás nap szelid sugárával

Sebesen átlövell a' komor fellegen,

És midőn hanyatlik bucsuzó langjával

Tűzbe borulás van a' szürkülő egen.

Igy, egy mosolygásod, édeni kecsével

A' búsnak is keblét örökre ragadja,
'S midőn már eltűnt is, bájló kellemével
Élesztő emlékét ihlelt szívben hagyja.

HATYU-ÉNEK.

Hála! sorsom' meggyőztem már!
'S a' sok csaló reményen túl,
Mint hogy szívem semmit sem vár,
Lassan lassan sebe gyógyúl.
Számot vetvén sorsommal
Engem többé meg nem csal.

Mindent a' mit eddig kértem,
A' mi, létém' könnyítette,
A' mit csak remélni mertem,
A' mi, szívem' enyhítette:
Mindent a' mit szerettem
Örökre elvesztettem.

Elszakadtak szép lánczaim,
 Éltem célját elvesztettem,
 Bár mit űztek vágyásaim,
 Mindig arra itéltetem:
 Hogy tőlem elvétetvén,
 Csak magános legyek én.

Felhők fedik a' multakat,
 Csak egy csillag sugárol még,
 Sejtetni kezd nagyobbakat
 'S nyílt előttem az örökség:
 Forró könyvem ha itt hull,
 Ez fizet, — a' siron túl.

Minden földi, csak tünemény!
 De bimbózni kezd szívemen
 Kimondhatlan édes remény,
 Hogy mind, a' mit bus éltemen
 Csak ohajta kebelem,
 Fenn a' fényben fellelem.

SZÍV MELEGE 'S ÉSZ VILÁGA.

SCHILLER UTÁN.

A' jobb ember fennkölt bízalommal
 Indul világnak, melly néki szép,
 'S hiszi, hogy a' mit szive forrón vall,
 Az él, 's nem csak tüneményi kép.
 'S minthogy szívét nemes tűz emeli,
 Erejét az igaznak szenteli.

De mit keble kívánt, majd csak mese!
 'S csekélység minden, ha elnézi,
 Tulajdon becsét hogy megmenthesse,
 Végtére még csak azt intézi.
 Szive, melly a' csalódástól vér,
 Magába meghidegülten tér.

Nem igen süt belsónkbe meleget
A' földi valónak sugára ,
Ki nehezen a' tudásra szert tett ,
Boldog, ha, nem szive kárára,
A' szív tehát, hol igen fellobban ,
A' megfontolás vezesse jobban.

EMMÁHOZ.

SCHILLER UTÁN.

Messze homály' setétébe
 Szerencsém elrejtett,
 'S enyhe sugárt rám, helyébe,
 Csak még egy szép csillag vet.
 'S ez is, minthogy éj' magzatja,
 A' homályt el nem oszlatja.

Ha téged a' sír' bús álma
 Vitt volna ált Édenbe,
 Szívem tőled még sem válna,
 Élnél még keservembe';
 Ah! de életed mosolyg még,
 'S reám nézve megholt vagy rég.

Emmi! hát csak illy mulandó,

Szívünk' bájoló érzete?

A' mi mulik és halandó,

Szerelem az lehet-e?

'S a' mit égben gyúladt lang szül,

Az is csak mint földi, úgy hül?

A' TITOK.

SCHILLER UTÁN.

Egy szavaeskát sem mondhata
A' sok lesó fülek mián ,
Félve alig pillanthata ,
'S megértélek angyali lyán !
Titkon jövök árnyékodba ,
Oh te kedves bükkös sátor ,
Rejts minket zöld homályodba ,
Hogy lehessen szívünk bátor.

Messze terjed a' sokfélét

Dolgozó nap, zugásával,

'S a' munkásnak hallom jelét

Kalapácsa kongásával.

Ah! a' bal sors a' szegénynek

Kis bérét méri fukarul,

A' szerencse az Istennek

Öléből pedig könnyen hull.

Érző szívünk' hív szerelmét

Csakhogy senki meg ne lássa,

Kerüljük nép' irigy szemét,

Nincs szívében ennek mássa:

Hogy boldognak mondjad magad

Azt a' világ nem engedi,

Azért azt csak titkon valljad,

Így, nem tudván elszenvedi.

A' szerencse láb hegyen jár
'S mély homályba rejti magát ,
Elrepül mint egy kis madár ,
Hol áruló szemeket lát.
Oh ! végy körül cserge patak !
Mértföldre vized érjen ,
Habocskái vigyázzatok ,
Leső ide , hogy ne férjen.

AZ IDEALOK.

SCHILLER UTÁN.

'S csak ugyan válsz hát már hitetlen
 Kedves phantasiáiddal,
 'S végkép elrepülsz kérhetetlen,
 Örömmel, 's fájdalmiddal,
 Oh! arany idejét éltemnek
 Semmi sem tartja reptébe?
 Hijában, — habjai sietnek
 Az örökség' tengerébe.

A' fénylett napok lehullának
 Mellyek az ifjut vezeték,
 Az idealok elbolygának
 Mellyek lelkem' kecsegteték,
 A' mit szívem olly édesen hitt,
 Oda, — mint egy eltűnt álom,
 'S a' hová a' komor való vitt,
 Ott a' szép-jót nem találok.

Mint hajdan Pygmalion a' követ
 Kérő tüzével ölelte,
 Míg márványába önte lelkét
 'S belé szerelmét lehelte,
 A' természetet így karolám
 Én is ifju szerelmemben,
 Míg hév leheltét tapasztalám
 Végre költői keblemben.

'S velem osztván érzésim langját,

A' néma nyelve felszóla,

'S megértvén szerelmem szív hangját,

Engemet vissza csókola.

Ah! akkor rózsa, zöldelő fa,

'S a' forrás velem beszélt,

Mindenből akkor mosolyogva

Néze rám a' vidám élet.

Egy mindenható özön ösztön

A' szűk mellet feszítette,

Mert emelt lelke' vágyása lön,

Hogy dicső lenne élete,

'S ah! a' világ sokat igére,

Mig bimbójában rejtezett,

De midőn kinyílt, jaj végtére

Millyen csekély és szegény lett!

Milly merészen hitte a' szépet .

Az ifju , hév pályájában ,

Álmodott ő egy égi képet ,

'S boldog vala világában :

Az éther szélső csillagához

Emelkedtek vágyásai ,

'S akármilly nagynak magosához

Felrepítették szárnyai.

'S oh ! melly könnyedleg felrepdese !

Mindent játszva intézett el ,

Mellette lengvén négy kedvese

Uti társúl segéd kézzel :

A' szerelem menny' jutalmával ,

A' dicsőség , nagy nevével ,

A' szerencse , sok aranyával ,

'S az igaz , égi fényével.

De ah! az út' zajos kezdetén

A' kísérok elszéledtek,

'S a' terhelt élet' közepettén

Üres képzelmenynyé lettek,

Elrepült a' szerencse hamar,

A' tudás' szomja meg nem szünt,

A' kétség még tisztábbat akar,

'S pedig nap fénye már eltűnt.

Láttam a' 'dicsőség' pálmáját

Tapodva köz lelkek fején, —

'S a' szerelem rózsás arcáját

Sárgulni tavasz elején.

Itt áll már az élet éjfele,

'S az út mind mind nehezebb lett,

'S a' remény a' setét utra le

Halvány sugárt is alig vet.

A' sokat ígért reméltekből,
 Mellyik maradt hív, urához!
 Mellyik vígasztal mind ezekből?
 Mellyik kísér sir' házához?
 Te, ki ír vagy minden sebeken,
 Gyengéd szelíd baráti kéz!
 Ki, könnyebbítesz a' terheken,
 Kora vágyom kit lelve néz.

'S te, ki zajban is egy vagy ezzel,
 Munkálkodás! a' melly noha
 Csak csendesen 's lassú kézzel
 Építgetsz 's nem rontasz soha:
 Ki, ragadozván az időket,
 Csak kis porszemenként örölsz,
 De, perczet, napot, esztendőket,
 Az örök számból letörölsz.

KEZESSÉG.

SCHILLER UTÁN.

Dénes tyrannhoz hogy mehessen
Moerosz, egy törrel leselkedik,
'S azért az őrzők lánczra vetik.
„Mit akartál? töröd mire lehessen“?
Kérdezi a' vad tyrann mérgesen,
„Hazámat tőled szabaddá tenni“
„„A' kereszt fán fogod béredet venni.““

„Jó, kész vagyok halálnak adót
 Fizetni 's feláldozni vérem',
 Feleli Moerosz! csak azt kérem:
 „Engedj csak még három napot,
 „Mig hugom férjének kezét adott:
 „Kezes leszen barátom érettem,
 „Ha nem jövök, gyilkold őt helyettem.

Hallja ezt a' zsarnok 's fene módra
 Mosolyg, majd álnokúl így felel:
 „Hm, légyen, szabadon mehess el,“
 Megengedem, de légyen tudtadra,
 Ha ide nem termeszt ígérő szóra:
 Úgy barátod leszen áldozatom,
 És neked — vétkeidet megbocsátom.“

Barátjához megyen. „Rajta kapott
 A' király őrzője a' törrel,
 Ezért most éltemet vesztém el;
 De még is engedtek három napot,
 Mig hugom férjének kezét adott,
 Kezesül tégedet állitalak;
 Menj, hidd, személyemmel kiváltalak.“

Barátja ráborúl, — és hallgat,
 Ballag mint kezes a' tyrannhoz.
 Ő pedig utazik hugához.
 'S harmadik hajnalra alig hasad
 Az idő, már annak férjet is ad.
 Most siet rebegve vissza felé,
 Hogy állhasson kimért pontra elé.

Ekkor zápor esők indulnak fenn,
 Hegyekről új vizek erednek,
 A' régiek mind nevednek:
 'S midőn ő a' hidhoz érkezik, épen
 Akkor szakadoz össze végképen,
 'S ropogása az eget hatja
 A' mint hull egymásra boltozatja.

Megrettenve a' parton, majd elé
 Majd hátra szaladoz néz és les,
 Itt ott mentő hajót keres,
 Szívszakadva kiált mindenfelé,
 De oh! senki, senki sem jó elé,
 Csak közelíteni is hajó nem mer,
 'S jaj már az egész vidék egy tenger.

Ekkor sír 's az eget térdén kéri:

Karjaimat feléd emelem,

Mindenható Zeusz, kegyelem!

A' te szent szemed kinom' isméri,

Nézd, egy óra a' másikat éri,

Vég veszély fenýíti barátom' fejét,

Oh! szakaszd ketté a' viz' erejét.

Ah hijában, ah, meg nem illeti

Keserves kérése a' nagy eget,

Gyülni lát még több felleget:

'S már a' kétségben esés kergeti,

Magát a' sebes mély víznek veti,

De a' sok hab vissza felé hányja,

Mig végre egy nagy isten megszánja.

Hála, végre bajjal a' parton van, —
 Hanem, a' ki segítette,
 Annak meg sem köszönhette;
 Most meg mint a' fene dühödött kan,
 Reá egy vad zsivány csoport rohan,
 Vagyonát kéri mint élte' bérét,
 Vagy ha nincsen, veszesse hát vérét.

„Mit akartok? halványon kiáltja,
 „Nekem semmim: csak egy életem,
 „Ezt is zsarnokomnak fizetem,
 Különben elvész lelkem' barátja,
 'S ezzel az egyik' botját rántja,
 És hármát agyon veri egymásra;
 A' többiek erednek futásra.

Sietne már, de a' nap' hévségén
 Lankadt ereje mind csak fogy,
 Mig elbágyadva térdre rogy.
 Oh! te, ki az örök' dühösségén
 Áltvittél, 's a' nagy viz' mélységén,
 Barátomért, ne hadd, hogy egészen
 A' szomjúság engem megemésztszen.

És halld, csak halld, miféle bugyogás
 Hallik közelről a' sziklánál?
 Oda siet, fülelve megáll.
 'S íme egy szép ezüst cserge forrás
 Kavicsok közt magának ágyat ás,
 'S a' természet tiszta balzsomából
 Ujj erőt szí hűves forrásából.

Halad már aranyban, a' nap lefelé,
 'S a' föld' pázsitos szőnyegére
 Mind mind hosszabb árnyékot mére.
 Ő is lépésit sürgeti elé,
 'S érvén két jövő utazó mellé
 Hallja őket egymástól kérdezni?
 Úgy-e, mostan fogják felszegezni?

Repülnek lépési és jajban úsz,
 Szíve, borzasztó félelmével,
 Oh! hála, látszik a' nap' lementével
 Sok tornyával a' fényes Syrakus.
 Elejébe lépik Philostratus,
 Régi hív szolgája házának,
 Ki, ekkép szól megismert urának:

„Vissza uram! barátodnak vége. —

Gondolkodjál magad javára,

Őtet már elvitték halálra.

Hogy eljössz te, annak reménysége

Mind végig nyugodt szívében ége,

'S a' tyrann őtet bárhogy nevette,

Szívéből e' reményt ki nem vehette.“

„Noha késő így már, 's ah én tehát

„Barátom' csak hülve találok!

„Úgy, egyesítsen vele halálom!

„Ne vethesse a' zsarnok, hogy szavát

„Megszegte volna egy igaz barát,

„Kettőnken öntse ki dühösségét

„'S ismerje meg a' szívnek hűségét.

Már a' nap lehaladt 's kapu elé
 A' hogy' ér, im' a' kereszt fa kész,
 A' tatógó nép bámulva néz,
 'S már huzzák is barátját fel felé.
 Ekkor rohanván barátja mellé;
 Megállj! engem ölj hóhér! kiáltja,
 Itt vagyok helyette hű barátja.

Bámulás lepi a' népet körül,
 Ők pedig egymást áltölelik,
 'S hűségük könyekkel szentelik:
 Minden érzékeny szív ezen örül.
 A' király meghallja, 's maga is elhül,
 Jobb emberi érzés megragadja
 'S mind a' kettőt magához hivatja.

Nézi hülve őket, egymás mellett,
Végre így szól: látom veletek,
Erény' hatalma, meggyőztetek.
Lám a' hűség nem üres képzelet.
Vegyetek hát, oh kérlek, engemet,
Vegyetek engem is szivetekbe
Harmadiknak szent kötéseitekbe.

TOGGENBURG LOVAG.

SCHILLER UTÁN.

„Lovag, szívem hív érzetet
Mint egy testvér ajáll,
De ne kérj más szeretetet,
Szívem többre nem áll:
Ha jösz, ha mégy, mind csendesen
Akarok én lenni,
Könyes szemed' hogy' lehessen
Nékem hát érteni!“

Hallja ő ezt, 's jajt terjeszt ez

Elbusult arczára.

Nyomja egyszer még szívéhez,

'S ugrik paripára.

Viszi Svajczból zselléreit

A' szent sir' helyére,

Hogy gyógyítsa szív sebeit

Megváltója' vére.

Nagy tetteket visznek véghez,

Mindenik oroszlány,

Siskok tolla ott lengedez

Hol sűrűbb a' pogány,

És Toggenburg nagy nevétől

A' vad török rebeg;

De ő még is keservétől

Ott sem menekszik meg.

Esztendeig ezt kiállja ,
 Tovább lehetetlen,
 Nyugtát itt is nem találja;
 A' kard is kelletlen ,
 Joppénál egy kész hajót lát
 Melly a' partnál vala ,
 'S elviteté vissza magát ,
 Hol lehel angyala.

'S a' kaput hogy kopogtatja
 A' vándor mankóval ,
 Az ősz kapus őt fogadja
 • Illy keserves szóval :
 „A' kit keressz , fátyol fején ,
 Égnek már mátkája ,
 A' tegnapi nap' innepén
 Lön istené bája“ .

Erre ő is oda hagyja

Öseinek várát,

Fegyvereit már nem látja,

Nem, régi hív lovát:

Toggenburgból lebódorog

Meg nem ismertette,

Nemes szíve fájva dobog

Szörköntőssel fedve.

És magának mély bújában

Épit egy kunyhócskát,

Hol agg hársfák nyilásában

A' klastromig ellát.

'S csendes remény, képén festve,

Csak maga magára,

Egyjét várva reggel 's este

Néz az ablakára.

Órák telnek, 's ő néz elé,

Néz fel ablakára,

Hogy kedvese arra felé

Jő-e valahára?

Könyes szeme szegezetten

Csügg a' klastrom' falán

'S csendet láta égszeliden

Nyúgodni angyalán.

'S osztán fekszik megnyugodva

Kemény kő ágyára,

Uj reménynyel gondolkodva

Más nap virradtára.

Sok nap telik sok esztendő

'S minden panasz nélkül,

Kis kunyhója pitvarán ő

Mindig csak egy helytt ül.

Könyes szeme szegezetten

Csügg a' klastrom' falán

'S csendet láta égszelíden

Nyúgodni angyalán.

Ül és nézi 's dermed belé,

Míg egy reggel, halott.

'S arca mind az ablak felé

Halvány csenddel állott.

VIZ BECSE.

Sok ezeren versezének,
Sok papirost rontának,
Majd mindenről van már ének;
Minden fűnek, és fának,
Menynek, földnek, nemzeteknek,
Nagy, és kicsiny embereknek
Barátja már érkezett,
Ki azokról versezett.

Áldott jó víz! lássd csak, téged

Mindenik elfelejtett,

Pedig a' te szivességed

Mindenikkel sok jót tett.

Valójában kimondhatlan,

E' tett milyen háladatlan,

Még sem voltál te soha

Senkihez is mostoha.

Főképen a' sok versező

Egyike úgy mint a' más,

Mind csak bornak volt kedvező:

Asszú szőlő vagy mászlás,

Meszely, flaskó, kulacs, kancsó,

Mindig ez a' sok nemes szó

Ékesíté verseket,

'S ez emelé tüzeket.

Hirré teszem mindeneknek ,
 Hogy nekem a' bor nem kell:
 'S példájokat ő kemeknek
 Nem követem versimmel,
 Éljen a' víz! vesszen a' bor ,
 Vizen van már egyszer a' sor ,
 Hogy már olyan is legyen,
 A' ki róla versezzen.

Bor uram megvesztegeti
 Ha csak lehet bírójit ,
 'S ezért észre sem veheti
 Sok halandó , hibájit.
 Részegítő erejével
 Játszik mások elméjével ,
 A' kancsótól nehéz fő ,
 Ugyan derék ítélő.

Nóé atyánk volt az első,
 Ki, nevelni kezdette,
 'S hajh! milly szégyent vallt vele ő!
 Szegényt mire vezette!
 Fijával kicsufoltatta,
 Egészen elváltoztatta
 Az ártatlan jó embert,
 Csak ez, a' mit vele nyert.

'S most is a' ki barátságban
 Van vele, és szereti,
 Tartja sok rossz társaságban,
 Még a' sárba is veti;
 Szép köntösét bepiszkolja
 Hirét nevét elgazolja,
 'S a' ki vele sokat él
 Attól minden okos fél.

Bezzeg a' viz nem viseli
 Senkihez is így magát,
 Minden, a' ki ezt kedveli
 Ezer szépet benne lát;
 Sőt minket még jóra juttat,
 Mert általa, sok olly rútat
 A' mit a' bor reánk rak,
 Mindent szépen lemosnak.

A' bor, bűnnek bolondságnak
 Volt mindenkor kutfeje,
 'S jaj ott, azon társaságnak
 Mellyben elhat ereje;
 Tréfálkozik egy előre,
 De hamar szúr mérges töre,
 'S a' mi egymást szereti
 Azt is egybe veszti.

Jó barátból perlekedőt,
 A' szelidből ostobát,
 A' jámborból veszekedőt,
 Enyelgőből gorombát,
 Szemérmesből tisztátalant,
 A' munkásból haszontalant,
 Az okosból esztelent,
 Tesz hamar, hol megjelent.

De a' vizről illyeneket
 Soh' se lehet hallani,
 Szépnél jónál egyebeket
 Ki is merne mondani?
 Sőt olly áldott, hogy e' helyett
 Első vétkünket is, mellyet
 Ádám atyánk ránk hozta,
 A' szent viz feloldozza.

Bor nélkül a' roppant egész
 Könnyen el is lehetne,
 De ha viz nincs, minden kivész,
 Semmi meg nem élhetne,
 Fűnek fának virágoknak
 Mindenféle állatoknak
 A' mi csak él és lehel,
 Mindeneknek fris viz kell.

Legszebb rózsák patyolatját
 Szép eső viz éleszti,
 Derült reggel' gyöngy harmatját
 Mennyei viz termeszti;
 Fák zöldelő leveleit
 Édes levü gyümölcsseit
 Mind csak a' viz neveli,
 Mig a' nap megérleli.

Ember, barom, féreg, madár

A' czet és kis kövi hal,

A' mi usz, mász, repül és jár,

Él és lehel viz által.

Viz nőteti gabonánkat,

Viz főzi ki pálinkánkat

'S a' szilvások hegyeken

Kék cseppekkel fityeg fenn.

Nap fényével váltogatva

Bővit mindent 's olcsóit,

De a' dolgot megforgatva

Mit mondjak a' borról itt?

A' mint kiki jól láthatja,

Mi, dolgának fogamatja,

Kinek használ, 's mit mivel,

Bár a' mit tesz hagyná el!

Bor uram még önmaga is,
 Nem terem ha nincs eső,
 Jó a' zápor, 's lám millyen fris,
 Gerezdje milly büszkén nő.
 Ki hallotta azt valaha
 'S ki olvasta könyvben, hogy ha
 Egyszer bor nem teremne,
 Aztán vizünk sem lenne.

A' bor hamislelküsködik,
 Nem egy forma mindenhez,
 A' gazdagnak hizelkedik
 'S goromba a' szegényhez,
 Gazdagoknak tüstént szolgál,
 Szegényekkel szóba sem áll,
 'S csak egy sklávhoz illendő
 Nyilván a' mit mivel ő.

Nagy urhoz a' mikor megyen,

Fényes üveg mellére

Czédulát tesz, mellyik hegyen

Érlelődött láng vére.

'S hogy megnyerje ura kedvét,

Megmészeli erős nedvét,

'S még azzal is diszt keres,

Hogy majd sárga majd veres.

Hej, de mingyárt nem ilyen jó,

Ha csak szegény jön elé.

Be izetlen, be savanyó,

Csak éretlen egres lé;

Festve hordó penészével,

'S egy tört kancsó' cserepével

Ocsmán színét takarja,

Hogy ne lássék zavara.

A' viz' nyájas szelídsége
 Mindenekhez egyenlő,
 Jöjjön hozzá ellensége
 Még annak is szolgál ő;
 Koldust, királyt, fris kristálya
 Egyformálag megkinálja,
 'S annak a' ki őt issza
 Enyhe hülést ad vissza,

Nincs több olly nagy ellensége
 A' szépségnek mint a' bor,
 Légy barátja, 's majd a' vége
 Egy tarjagos pujka orr:
 Arczád' bőrét megdurvítja
 Patyolatját ránczosítja,
 Rózsa színét hervasztja
 'S szemed' tüzet bágyasztja.

Víz ellenben fejríti,
 'S takarítja bőrödét,
 A' ránczokat kifeszíti,
 Élesíti szemedet,
 Ezért mikor uj havat hány
 Martius, az okos leány
 Gyűjt belőle felesen,
 Hogy szép bőre lehessen.

A' bor heve felgyulasztja
 Egészséges vérünket,
 Testünk nedvét elrothasztja
 'S megőszíti fejünket.
 Zavaros szem, megtompult ész,
 Álmatlanság, reszkető kéz,
 Görcs és köszvény, rossz gyomor,
 Mi az oka? mind csak, bor.

Viz ellenben orvossága

Ezer féle sebeknek,

Mindenütt van, nem is drága

'S még is jó a' betegnek,

A' kin, orvos nem segít már,

Az a' hires fördőkre jár

Felgyógyulást ott keres,

'S ott reménye sükeres.

A' szőlőknek mívelése

Üresíti zsebünket,

'S még is a' bor' rossz termése

Hányszor meg nem csal minket!

De a' hol bármelly kis forrás

Magának egy ágyacskát ás,

Hogy a' szomjút megcsalja;

Soha senki sem hallja.

Eltűnt a' ház' boldogsága ,
 Ha iszákos , gazdája ,
 Sok árvának koldussága
 Szerencsétlen példája ,
 Becstelen férj , fene atya ,
 Ki a' kancsót nem hagyhatja ,
 Semmi ember , rossz polgár ,
 Hogy lehel még az is kár.

Viz ellenben szegényeken
 Számtalanszor segített ,
 Kereskedő tengereken
 Gazdagságnak anyja lett :
 A' ki koldus a' szárazan ,
 Hajóra ül 's reménye van ,
 Hogy a' víznek segélye
 Által lesz jó szeszélye.

Ő a' fársáng tréfájával

Uj köntöst vesz magára,

'S fényes tükör maszkarával

Invítál sík határa,

'S ha ügyetlen oda érc,

Leülteti tükörére

'S jól kihahotáztatja,

De az ügyest mulatja.

Végezetül, pecsét helyett,

Annak ki még szebbet kér,

Mondok egy olly vizet, mellyet

Bor tudom hogy fel nem ér;

A' fájdalom' enyhítőjét,

Részvételnek kísérőjét

'S minden vizek legszebbét,

Egy érző sziv' könycseppét.

Elég is már, minden ember
A' ki nem vak, láthatja,
Elsőséget, hogy a' viz nyer
'S velem tehát mondhatja:
Éljen a' viz, vesszen bor,
Méltán vizen volt már a' sor,
Hogy olyan is érkezett,
A' ki róla versezett.

BOR ÉS VIZ.

GRÓF TELEKI FERENCZHEZ, PASZMOSRA.

GRÓF DESSEWFFY JÓZSEF.

KASSÁN FEBRUÁRIUSBAN. 1824.

Fœcundi calices quem non fecere disertum,

Contracta quem non in paupertate solutum.

Hor

Viz' dalosa múzsád mért lett?

Szép tűzű versezeted'

A' bor ellen, a' viz mellett,

Mikép' énekelheted?

Mindennemü verselőnek,

Minden kisebb nagyohb főnek

Szívig fáj midőn látja,

Mint vagy a' viz' barátja.

De, versid elárulának,

Hogy nem mindig vízzel élsz,

Nem hittelek illy csalfának,

Holott jó szívből beszélsz;

A' becsmérlett hideg nedvet,

Pártfogolni jöve kedved!

Hidd, a' vizet megvetem,

Vétked' még is szeretem.

Még is ne higj olly okosnak,

Hogy a' bort gyalázzam én,

A' magyarnak, a' lantosnak,

'S nekem bort természet Zemplén,

Ennek édes ivására,

Fut a' rossz kedv kutkávára,

Arany cseppje bút emészt,

Szívet hevít és át észt.

Nem szólok a' beczkóiról

Melly savanyitná vérem',

Kénkő büzü grinczingiről, 1)

Mikor a' bort dicsérem,

Én a' borok' királyáról,

Tokaj körül Hegyaljáról

Mellyet szürnek, beszélek,

Ebben a' költő lélek.

Ne csudáld hát, ha borhoz szit

Szívem 's nem kell neki víz,

Derít borom, gyomrot gyógyít,

Benne lakik a' jó íz;

Nyelvet old, és megindítja,

A' bús szívet felvidítja,

Arany, olaj, láng, fűszer,

Nincs földön orvoslóbb szer.

És ezt mered gyaláztatni?

Mert birákat veszteget,

Víz mellett is találhatni

Szomjús bírót eleget;

Élj békében a' Tiszánál,

Ne folytass pert a' Dunánál,

Itt is, ott is, igyál bort!

Csak kerüld el a' mámort.

A' vén Nóét nyers síjával

Tréfásan említetted,

'S özönvizünket, árjával,

Ugy-e, le nem festetted?

Khám, agg apját feltakarta,

A' víz földünk' megzavarta,

Mellyik nagyobb ellenség,

Víz-e? vagy meztelenség?

Nem mondom én, a' víz veszszen;

De kiáltom: élj te bor!

Mert a' miben láng tűz szeszzen,

Az él, 's éltet mindenkor,

Akár borba legyen rejtve,

Akár kőben elfelejtve,

Fázik a' víz, ég a' tűz,

Banya reszket, pirul szűz.

Hahogy kerek e' világon

A' mi van, mind vízből lett,

Söt Küprisz is a' sik tágon,

Kék tengerből! eredett,

Hidd, főképen csak érette,

A' vizet láng hevítette;

Igy víz is, tűz nélkül nincs,

'S hol tűz nincsen, semmi sincs.

Ugyan mond meg: de igazán, —

A' bor neked mit vétett?

Mert hiszed: hogy a' viz talán

Lemos minden pecsétet?

Szerecsent nem mos fejrnek,

Nem használhat víz a' vérnek,

Jó a' kiseded szennyesnek,

De nem a' nagy vétkesnek!

Ne hidd, a' bor mintha mindig

Czentaurokat lázítna,

'S Lapithákat rájok egyig

Nagy bűnökkel uszítna,

Hányszor láték ellenséget?

Ámbár egymás ellen égett,

A' jó hortól enyhülni

'S egymás iránt bevülni.

Eme némán bús, énekel,
 Mihelyt megitta borát;
 Székről, ama tunya felkel,
 Jární tánca' vig sorát,
 A' vén, lassan felifjodik,
 A' bohócska, szomorkodik,
 Vig, szerelmes, és komor,
 Együtt vallja: jó a' bor.

De a' vízről ilyeneket
 Lehetetlen hallani:
 Nincs kivüled ki a' vizet
 Merte volna dallani.
 Igaz, ész kell ezt dicsérni,
 'S több, mint a' dísz borra mérni,
 De a' bor csak többet ér,
 Korcsmán vizet csak, ki mér?

Isten őrizz! hogy országunk
 Bor nélkül ellehetne,
 Szív lenyomó bú, baj, gondunk,
 Magán mint könnyíthetne?
 Mert ha vevő, nincs is borra,
 Van fájdalom, — kell a' torra; —
 Arra legtöbb szükségünk,
 Hogy jó borral — felejtünk.

Főben, szívben, 's a' mezőben,
 A' sok víz mindent kiveszt,
 Elárasztó nagy esőben,
 Bús fonnyadásra ereszt;
 Tarts fris rózsát víz' tavában,
 Illat nélkül vész magában,
 Szint csak úgy nyer levele,
 Ha melegszik kebele.

A' szép napnak sütő fénye

Elfojt taklást buzába',

Nem víz' jege, de tűz' kénye

Ád lelket pálinkába.

Poshaszt a' víz, fázzal a' hó,

A' sok viznedv csak rothasztó;

Minden ernyed, szét megyen

És elázik a' vízen.

Ember, barom, féreg, madár,

Édes gyümölcs, virág szál,

A' mi repül, mász, virít, jár,

Sok vízben mind haldogál;

Vízben csak a' fagyos hal él,

És alóla az is kikél,

A' színére fejével,

Őt is vonzó meleggel.

Kemény szívet meglágyítva

Mennybe a' bor hányat vitt?

De a' dolgot megfordítva

Mit mondjak a' vízről itt?

Utasít a' viz is égbe, —

De ha tartjuk kereszttségbe'

A' csecsemős didergőt,

Hideg viz rikatja őt!

Víz hugoskám, rossz figurát

Játszik vendégségekben,

Ott csak kiki bor után lát,

Örül bor nyelésékben,

Ki képzelte azt valaha,

Ki olvasta könyvben: hogy ha

Soha bor nem termene,

A' vendégség kellene?

A' kánai szent menyegzőn
 Sok víz mellett bor nem volt,
 Légy viz borrá: és, azzá lön,
 Mert urunk így parancsolt,
 Borból, mindig Krisztus' vére
 Válik, ha mégy a' misére;
 De az csak egyszer történt,
 Hogy vízből bor lett tüstént.

Hogy ritkán lát bort a' szegény,
 Nincs a' bor' szégyenére,
 Hanem a' pénzetlen legény'
 Legbúsabb keservére,
 Nincs gyöngy, szép hív párja' nyakán,
 'S csak kis üveg van ablakán,
 Már azért a' gyöngy nem ék?
 'S nagyobb ablak nem szükség?

Láng borral tölt üvegeken,

A' czédulát gyalázod,

De palaczkba zárt vizeken,

Dugó nem egyszer ázott.

Szobráncz', Bártfa' orvos nedve

Kénkő, 's vassal elegyedve,

'S bár erővel megtelve,

Utazik pecsételve.

Külön színe a' vizeknek;

Valamint a' boroké,

Kékes zöld a' tengereknek

Sárgás a' posványoké.

A' rest Léthe', Kocyt' vize

Csunya, sötét visszás ize;

A' megy-viz pirosocka,

Van zöld sárgás borocska.

Bár mi színe a' jó bornak,
 Légyen sárga, pirúljon,
 Jó irigynek, jó komornak,
 Mindenfelé induljon;
 Menjen Mádról Westmünsterbe,
 Öntsön kedvet bús emberbe,
 'S Béccsel ne felejtse,
 Hogy hazánk ég' kedvese.

Nem tagadom szelidségét
 'S a' víz enyhes erejét,
 De a' bornak dicsőbbségét
 Hiszem én, és idejét
 Valahányszor össze vetem
 A' vízével, szeretem
 Jobban ('s nem sértem Ámort)
 A' fris víznél az ó bort.

Csak baj látnunk víz' fényéből

Képünk', ha kristályában

Hattyúk lettünk gerliczéből,

Minden tükör hijában

Ha nem ajánló már képünk,

És orczánkról elszált lépünk,

Nincs már ki azt csudálja,

'S a' víz ne is kínálja.

A' pujka orr' réz bányáját

Bornak tulajdonítod,

'S vizadta csúf nyak' golyváját,

Előnkbe nem állítod?

Hamis vagy te, jó barátom!

'S verseidből nagyon látom;

Hogy a' víz nem hűt téged,

Nincs még borra szükséged.

Boldog! Pindus' hév vizéből

Ki még tüzet meríthet,

Szökő hangra víg szívéből

Ömlő versben, szédíthet;

Ki nem szorúlt hosszas utra

A' savanyú vagy borkútra,

Lásd a' borkút' nevét itt,

Íme a' víz is bort itt. —

Sok borszülte betegséget

Hordasz össze hosszasan,

A' sok bornak mi vet véget,

Nem keveset nem lassan,

Ha szörbőléd? — elhallgattad:

A' vízkórságot elhagytad;

Ez pedig midőn ránk száll,

Bortól jött, bár vízből áll.

De hát soha nem jártál te

A' világos bálókba ?

Hol a' gyenge hölgy örülte

Merül forgó tánczokba ;

Ellent állá kedvesének

Nem a' hideg víz jegének ;

Vizet szédülten hajt fel ,

'S tánczból sírnak mendegel.

Szörnyüt is hal honni rózsánk

Vig örömek' ölében ,

Későn jőne doctor Józsánk ! 2)

Külhangok' zengzetében.

Az ártatlan virág elhült ,

Száz száz gyertyafény közt , kimúlt !

Láttam ! — nem hihetetlen ,

A' bor nem illy kegyetlen.

Ekkor, minden viz' legszebbje

Pereg le az orzákon,

Kezkenőt nyujt kiki zsebje,

Bú ül a' bús anyákon;

Levert apja egy év mulva

Még mindenkor szívszorúlva,

'S elnyomva keservétől,

Bort kér feleségétől.

Ez még halvány és képtelen

Hörpölni vigasztalást,

Gyengélkedve már kénytelen

Híni egy orvost, meg' mást;

Ezek több főt össze tolván,

Bor fürdőket javasolván,

Seb szívét erősítik,

'S meleg borral enyhítik.

Látod így kedves pajtásom,

Hogy a' bor is sok jót tesz,

Győzzön meg hát dalolásom,

Rosszra hogy a' víz is kész,

Ha csak vízzel mosunk, sírunk,

Vízen által kávéét bírunk,

Bor szívet nyit, bátorít,

Nyujt reményt, és vidorít.

Végezetül pecsét helyett

Ha talán még többet kérsz:

Tüstént olyat mondok, mellyet

Bizony vissza nem ismérsz,

A' jó víz is, ha sok, nagy rossz,

Ha sok a' jó bor is, gonosz,

Váltsuk fel hát egymással,

Bort vízzel, 's ezt mászlással.

És, üss frigyet, tartok pohárt
Önts vizet ó boromra,
Így sem ez, sem amaz nem árt,
A' te, 's az én torkomra
Egyesülve, majd elúsznak,
Fris vérünkbe könnyen csúsznak.
Igyunk két honn' díszére,
'S egymás' egészségére.

VIZ VÉDELME.

GRÓF DESSEWFY JÓZSEFHEZ KASSÁRA.

Bacchus' ékes szőlőlója!

Millyen nagyot vétkezel,

Midőn mint bor pártfogója

A' viz ellen versezel;

Ezt ő méltán sirathatja

'S jó lélekkel elmondhatja

Midőn tollad megsérté:

„*Et tu mi fili Brute!*“

Bort víz ellen hogy tűzével

Védelmezed, be hibás!

A' feketét feketével!

Egyik rosszabb mint a' más.

Midőn házam földig ége 3)

Láttam mi a' tűznek vége,

'S a' bal fatum reá vitt,

Hogy ismérjem érdemit.

A' munkás nap haladtával

Elcsendesült már a' ház,

'S im őrzője, rívásával

Nyugalmamból felhajház.

Tűz! — tűz! — hangra, borzadozva

Felébredvén sikoltozva

Kedvesimet keresem,

Hogy bár őket menthessem!

Terjed a' láng veres nyelve

Az egész ház már egy tűz,

Füst felhővel minden telve,

Melly't kerengve a' szél űz.

Itt a' végső veszedelem,

'S ah! mentségem' miben lelem!

Lássd barátom: miben bizz? —

Mi segíthet? csak a' víz.

Nézd ellenben ekkor hasznát

Dicsért szőlőd levének,

Rossz cseléded pinczéhez lát,

Ott áldozik kényének.

'S a' helyett hogy segítene,

Iszik ott mint a' fütty fene,

És hol tüzes láng forog

Kábult fővel tántorog.

Szemrehányva említetted

A' vízözön' árjait,

'S festni te is felejtetted,

Annak méltó okait.

Keresztségünk, egy bünt mos le,

'S minthogy földünk akkor tele

Volt bünnel, a' vízözön,

Köz kereszteléssé lön.

Említed, hogy rossz figurát

Játszik vendégségekben,

Asszonyink' nézzd! 4) kiki urát

Lesvén, mit látsz szemekben?

Kedvetlenül tekintenek,

Végre rendre mind kimennek,

'S kérd meg csak bár egytől, mért?

Azt feleli: a' borért.

Hát bor uram melly figurát

Játszik a' szép asszonynál?

Ott, bort soha senki sem lát,

'S toilletten soh' sem áll,

Mert ott kristály üvegekben

Csak a' kedvelt viz lakik ben,

Hó fogakat tisztítani,

'S a' bőrt újra frissíteni.

Nála nélkül sem *thé dansant*,

Sem álorczás *piquenique* 's bál,

Akármennyi pénzt is ki hány

A' gazda, nem existál,

Mandula t_éj, limonadé

Herbathé és több czifra lé

Ezerféle nevekkal,

Mindegyikhez fris víz kell.

A' szegénynek, menyegzőre
 Mikor hijják szép lyányát,
 Mit csináljon? nincs tüköre,
 Hogy czifrázza fel magát?
 De tekints rá, még sem búsul,
 Mert kis szilvás kertjeken túl
 A' forráshoz mendegél,
 'S abban legjobb tükröt lel.

Tisztel a' két haza téged
 Mint hív fiját barátom!
 De szokott jó lelküséged'
 Mostan benned nem látom.
 Meghal táncz közt honni rózsád
 'S mivel híres doctor Józsád
 Tanácsa sem segíthet,
 Értte szidod a' vizet.

Kérd meg Józsát, hogy halálát

Vallyon miben nyomozza?

Sebes tánczát, füzött vállát,

Meghallod mint átkozza.

Hányszor ivott máskor vizet?

'S attól rosszul soha sem lett;

A' mi neki sirt ása,

Langaus 's galoppe ugrása.

A' viznek bár miként nézzed

Számtalanok kellemi,

Ha ellene zeng is versed,

Megmaradnak érdemi.

Hallal táplál, malmod' hajtja

Kerted' díszét is ő adja,

Hol, majd mint a' kigyó fut,

Majd tánczol, majd szökő kút.

Enyhít, frissít. gyógyító szer,

Mulattató, 's kerítő,

Mert általa csókot is nyer

A' szemérmes szerető,

Mikor mint hó szánkáztatja

Az úrkocsist felbizzatja,

'S ez a' hölgytől csókot kér,

Melly, törvényes kocsis bér.

Bús szívednek panaszait

A' magányban hallgatván,

Csendesíti zugásait,

'S részvétellel téged szán.

Víg a' víggal, cseveg vele,

Fördeni hí fris kebele,

'S a' csintalan gyermekkel

Kavicsokra szökik fel.

Gondatlant, ha nézegeti

Rendre eltünt habjait,

Példájával integeti,

Hogy használja napjait,

Mert úgy a' mint ezek mulnak

Emberek is rendre hullnak,

'S tanítja mint professor

Hogy majd rá is jó a' sor.

Szelid 's bájló nyájassága,

A' szegényhez irgalmas,

Hasznos az ő méltósága,

Ha neheztel, hatalmas.

A' vétkesnek mint vizözön

Igasságos büntető lön,

Nézd barátom tükrödet,

Vizben látod képedet.

Megengedj hát, — bár tisztellek —

Versed borhoz még sem visz;

A' miben én kedvet lelek,

Mig csak élek lesz a' viz.

Hanem te se kapj kosarat,

Töltök én is bor poharat,

'S feléd nyujtván kezemet,

Igy öntöm ki szívemet:

„Éljen hazánk nemes kara

Egyesülve fényesen!

'S téged hazánk hív magyara

A' nagy Isten éltesse.

Éljen hazánk és királyunk!

Érttek mindig készen álljunk,

Mind a' kettőt szeresse

Szívünk' végső ütése.“

GENIUSZOM SZAVAI.

Ezer hiú vágyásokkal

Szivem egykor küzködvén,

Bú bágyasztott el azokkal,

'S lankadtan alvám el én.

'S im mosolygva előttem áll

Életem' véd angyala,

Soha nyelv olly szót nem talál

Milly nyájas szép ő vala.

Nyugtató hűst szárnyaival

Legyeze rám le felé,

'S menny balzsamu ajakival

E' szavakat lehellé:

Kincsed neved akármelly nagy,

Szép bár tested termete,

Az a' mit bírsz, még nem te vagy:

Csak a' mit tész, az vagy te.

SÉTÁLÁSI PHANTASIÁM.

Búsongó magány'! agg fenyőid'

Szárnyai alá ledőlök,

Tán itt hüst lengő kis szellőid,

Fuvalmain majd enyhülök:

Körülötted minden csendes,

Édes nyugalm lehelget itt,

Keserű kép reám nem les,

Szépen elrejt a' zöld kárpit.

Pihenő szívvel itt estemnek
 Zavart folytát megvizsgálom;
 Hogy szép reménye életemnek
 Mért leve csak üres álom!
 Búval tölt sok esztendőmet
 Ujra élem le rendében,
 'S megkérdzem jövőndömet
 Számomra mit rejt keblében?

Mikor a' multak' emlékével
 Előérzésünk párosul,
 Phantasiánk, édes tüzével
 Könnyen ragad a' poron túl,
 'S ah! a' földi valót ha mi,
 Nem szépítgetnök álminkkal,
 Lenne-e' még olly valami,
 A' mit érzésünk szépnek vall?

De, égi tűz ha felragadja

Reméllő lelkünk pályáját;

A' világ gunyolva tapodja

Érzésink' legszebb csiráját.

Azt kívánja 's bár nehezen

Vedd, nem nézi, hogy mint rabja,

Szívünk is csak úgy érezzen

Mint számunkra ő kiszabja.

Nem szokta ő azt megszenvedni

Hogy felfelé ha lelkünk huz,

Magasbra merjünk emelkedni

Mint a' köznép nyavalgva csusz:

'S nem lévén szárnya magának

Alatt mászó kis lelkével,

Dulója más nagyságának:

Savanyú a' mit nem ér fel.

A' vak bizodalmu ifjú sziv,
 Lesője ivét nem látja,
 Mig akárkivel bátran megvív,
 Majd könnyen ismét barátja;
 És szent tüzzel tölt kebelét
 Mindenütt nyitva hordozza,
 Az alatt léte' szebb felét
 Már az irigység orozza.

Bátor kezekkel ő magának
 Egészen új utat töre,
 Nem is sejdítve, hogy hatalmának
 Keskenyen mért vala köre.
 Türt; mert célja szent volt 's nemes
 'S menyből eredt kebel heve,
 'S majd cselre nem lévén szemes,
 Gyümölcse füst 's kóró leve.

Oh! hányszor tüzelt a' boszú fel,

Mikor én ezt elgondoltam,

Mig végtére érttebb észszel

Fennharagban bár, hallgattam.

Én ki midőn boldogságon'

A' közében is kerestem,

'S minthogy sok volt kívánságom

Sok volt mitől távol estem.

Most már életem' szélvészein

Virágaim lehulltanak,

'S tul lévén szívem reményein

Élesb vágyim tompultanak,

Szívem némán, hülve tekint

Nagy világ zaj piaczára,

Elkerüli azt a' sok kint,

Mellyt, rá mérne mint rabjára.

Ném ragad engemet többé el
Életrózsa báj illatja,
De szívemet is tövisével
Legalább már nem szaggatja.
Magánosan élegetek
Örömtől jajtól üresen,
Síromhoz így közelgetek
Nem mosolygva, de csendesen.

É J F É L 182 $\frac{2}{3}$

Az öröknek egy perczen lehellete

Ismét lefolya, egy esztendő!

'S az éj' komor homályába rejtette

Első lépését a' jövőndő.

Mély csenddel e' földet áltöleli,

'S majd midőn a' virradó ég

Gyenge fény sugárit ránk löveli

Itt az uj vendég.

Könyben búban hagyál magad után, te mult!

'S oh be méltán folynak könyeim,

Alattad éltem' szebb virága lehullt,

'S elnyelé a' sir reményeim'.

Csak szülék érthetik fájdalmamat,

'S képzeljék csonkult életem',

Mellynek koronáját, kis fijamat

Ah! eltemettem. —

Hah! bús hangja kong a' toronyütőnek!

'S im előttem van uj szakasza

A' mindeneket emésztő időnek!

Mit rebegsz szívem? — ne borzaszsa

Félelem, úgy is sebzett belsődet

'S bár ha szenvedsz ne felejtsd el,

Atyád igazgatja jövőödöt

Isteni észszel.

Benne bízzál 's majd sorsod' fellegeit

Egy szép uj hajnal eloszlatja .

Benne bízzál, 's ő élted töviseit

Öröm rózsákká változtatja ,

Benne bízzál, ki a' napkeletet

És nyugotot egy karikával

Köté meg 's egy célra egyeztetett,

Mindent szavával.

Elüte tizenkettőt az óra!

'S az ór komor énekét kezdi már,

„Halgassatok az éjjeli vigyázóra

„Hogy ne érjen semmiféle kár,

„Ügyeljünk jól a' tűzre 's tolvajra

„Én ide kinn, te pedig benn ,

„Vigyáz fejünken minden haj szálra

„Atyánk is oda fenn“ . — —

Intesz gondos őrző, emlegeted a' kárt
 'S féltesz a' külsőtől, tudatlan!
 Ah! a' mi nekünk legmérgesebben árt
 Azon tűz és tolvaj enbennünk van.
 Indulatink' himező képében
 Leskődve lappang törével,
 'S a' kit megkörnyékez, örvényében
 Ritka nem vész el.

Ezek a' tolvajok, nyugodalmunkat
 Sokszor feldulongják egészen,
 'S ez, azon tűz, mellytől mindig magunkat
 Ónunk kell, hogy meg ne emésszen.
 Ki, nem akarja vesztét magának
 Annak el kell tőle válni,
 'S pedig bajos harcz mézes szavának
 Ellene állni!

Setét hallgatás veve ismét körül,
 A' nyugalom karjai között
 Most édes álmának sok olly szív örül,
 Melly ébren mély gyászba öltözött,
 'S rég hogy mind csak fájdalom' lakhelye
 'S csak midőn téged lelhet fel,
 Áldott álom, akkor terhelt melle
 Könnyebben lehel.

Fedd, oh fedd hát hosszasan be szemeket
 Szárnyaiddal bájló tünemény!
 Hadd leljenek, bár képzelt örömöket
 Kiket ébren csak csal a' remény.
 's fedd bé az én szememet is már
 Nékem is szükségem van rád,
 Jövel, jövel, édes Léthe pohár
 Sietek hozzád.

ÉJJELI ÁLMADOZÁSOM.

Titkoson elrejttem szívemnek szent lángját
Mihelyt a' nap virrad, édes sugárával,
Mennyei érzésim' eólhárfa hangját
Nem tarkázom össze a' világ zajával.

Elrejttem belsömnek nyitatlan mélyébe
Honnan a' gunyoló fülekhez nem hallik,
'S midőn a' zugó nap beborul estébe,
Akkor bús keblemnek hajnala pitymallók.

Mikor már az álom, szivárvány szárnyain
 Tümemény képekkel ámitja a' népet,
 'S túl viszi még azt is emésztő gondjain,
 Kinek a' bal sors mind méz nélkül nyújt lépet.

Mikor nyugszik minden, ekkor szabadabban
 Emelkedik szorult mellem' sohajtása,
 'S a' nyugtató csendben bátrabban fellobban
 Felhevült érzésim' tüzes villámlása.

Álmodozom ekkor én is nyílt szemekkel,
 Titkos vágyásimnak szabad reptet hagyok,
 Hogy tiltott mennyemhez ragadjon engem fel,
 Mellyben lebegőleg igaz boldog vagyok!

De édes álmimból midőn felébredek
 'S magam' csak a' vágyás'pusztáján találom,
 Azon gondolattal ismét csendre térek,
 Hogy egész éltünk, csak színes rövid álom.

Anyánk szíve alatt ébredő létünket
 Legelső ártatlan álmunkkal kezdjük el,
 Játék' álma kerget gyermek korban minket,
 Mig az ifjú' szíve szebb álmára kél fel.

Oh édeni álom, melly ekkor varázsol!
 Barátság! szerelem! ki rajzolhatná azt?
 Midőn szeráf nyelve hívő szívünkhez szól?
 Mig a' tapasztalás álmunkból felébreszt.

Jaj nekünk, hogy ezen istenkedő álmunk
 Előünk szerfelett sebesen elrepül!
 'S az a' mi megmarad, olyan csonkulásunk,
 Hogy csalatott belsők' szent tüze rá kihül.
 Csendesebb álomra lépünk ekkor által,
 Melly csak nyugodalmas házi él'tet reméll,
 'S ez is nem sokára mint a' többi megcsal,
 Ritkulnak kedvesink, a' szív csak félig él.

Éltünknek utolsó álmához érünk már!

Ez könnyező szemünk' felfelé emeli.

A' halandó már csak részént földi polgár,

Mert szentebb sejtésit csillagok közt leli.

'S így egész éltünkben végig álmadozva,

Küzdünk keblünknek sokféle vágyával,

Mig végre imádott atyánk, szánakozva

Örökre megnyugtat a' sír' hős álmával.

SZERELEMHEZ.

Bájoló szent részegsége
Az atyafi lelkeknek,
Bálványozott istensége,
Az ifiú sziveknek,
Tyrannja a' büszke észnek,
Édes lánca az egészeknek,
Mindenható szerelem!
E' dalt neked szentelem.

Az embernek e' földi lét

Csak festett tűz nélküléd,

Mert világát és melegét

Éltünknek csak te szüled.

Érző szivünk' ha megszállod

Ég és pokol kulcsa nálad,

'S azzal vagy mennyi lessz hazánk,

Vagy az orkust nyitod ránk.

Örömeid' édessége,

Melleyeket te szerezel,

Kimondhatlan 's idvessége

Örök, kinek kedvezel:

De jaj annak kit üldözöl,

Kit páratlan érzete öl,

Nincs szó kinát festeni,

Jobb illyennek nem lenni.

Terjed a' mint kárpitjával
 Vég nélkül az ég' köre,
 Édes tüzed, hatalmával
 Terjed minden időre,
 Minden a' mi még született
 Csak általad nyert életet,
 'S az egész nagy természet,
 Nélküled csak enyészet.

A' mint egy nap' fénye elég
 Világítani földünket,
 Egy szerelem méze elég
 Fűszerezni éltünket,
 De valamint napfény nélkül
 Éjhomályban minden kívül,
 Szeretetlen 's páratlan
 Éltünk is így halva van.

A' gratiák nyájos tánczczal

Várázsolnak bennünket,

Mikor tüzed rózsás lánczczal

Környékezi szívünket.

De osztályod egyenetlen,

Egynek rózsza tövisetlen,

Másnak tövis, rózsátlan,

Szív lánczára fonva van.

Az emberi szívnek te vagy

Igaz arany próbája,

Mert a' hol az nemes és nagy,

Általad megnő bája.

Általad felemeltetik,

Nemes volta kettőztetik;

'S mikor az illy szív érez

A' tiszta még tisztább lesz.

De ki hozzá midőn hevül
 Fertőztetett kézzel nyul,
 Ikarusnak szárnyán repül,
 'S a' veszélybe belé hull.
 'S mivel ilyen szentséget tör,
 Büntetése, élet csömör,
 Mellyet tölte keblébe
 Égi nektár helyébe.

Legjelesebb kincs, az élet,
 A' földi jók' sorában,
 Mert ez mihelyt semmivé lett,
 Minden, minden, híjában.
 'S még is ezt a' legdrágább jót,
 Az, kit tüzed elragadott,
 Mikor sorsa úgy hozza
 Örömet feláldozza.

Mindenféle más indulat ,

Melly szívünkben nagyra nő ,

Szívünkben csak addig mulat

A' mig veled egyező ,

Minden régibb természetünk

'S a' mit elébb bár szeretünk ,

Ha veled nem egyezik

Mássá lesz vagy enyészik.

A' buta ész lelkesedik

Mikor szíve értted vér ,

A' tunya is tüzesedik

Mihelyt téged megismér.

Szelídül a' vad' orczája ,

Ha áltjárja tüzed' bája ,

'S ha belépik a' szép lyán

A' lány ifju , oroszlán.

Te, sok forró barátoknak

Elválasztod karjait,

Tükör lelkü gazdagoknak

Elfecsérled javait.

Meggyőzöd a' honn' vágyását,

A' rang gőgje felfuvását,

'S elnyered a' peralmát

Mint búbájod' jutalmát.

Herkules is éretted kész

Guzsalyt venni kezébe,

Theseusnak mentője lész

Minotaurus kertjébe',

'S hogy hatalmad' heve terjed,

Mikor özön tüzed gerjed

Mondja vesztte Trójának

Szabadsága Rómának.

Ah! de téged szent szerelem

Híven 's jól lefesteni

A' színeket fel nem lelem,

Mert érzésed isteni!

'S ha lenne is szavam erre,

Úgy sem lenne sok sükere,

Mert ezt csak az értené,

A' ki tüzed' érzezé.

HIJÁBA.

Látván, hogy ő érdemetlen
Szerelmemre, megvetem —
Ah! de még is mind szünetlen
Gyötör belső érzetem.

Kirántám a' szerelemnek
Csalfa nyilát szívemből,
Ah hijába! mert sebemnek
Méрге most még inkább öl.

EGYKORI FRANCZIA FELOSZTÁS.

FRANZIÁBÓL.

Istenemnek lelket,
Királyomnak életet,
A' szépekért szívem ég,
Magamnak a' dicsőség.

ANATOMIAI LEIRÁSA
 EGY GALANT DÁMA SZÍVÉNEK.

OLASZEŐL, PIGNOTTI UTÁN SEBÁDON.

Intus et in cute-novi. P e r s i u s.

Galant dámák ne féljeteK,
 Hogy enyelgő víg pennából
 Jó kedvemben foly nevetek,
 Tréfál ő, de meg nem szól:
 Szurkál ugyan, de kegyes,
 Nem sért, ámbár jó hegyes.

Ne féljeteK, e' verseim
 Nem fedik fel gyengéteket,
 Jól tudom én, kedveseim,
 El milly undok dolgot követ
 A' ki ellenetek vét,
 Nem irok én effélet.

Nem bálokról szólok én ma,
 Hol befűzött derekatok
 Melleteket úgy szoritja,
 Hogy jól nem is szuszoghattok,
 Pedig lenne elég hely
 Mezitelen a' hát 's mell!

Nem festem én, öszgyűlve
 A' thé asztal kerületén
 Szoros székek között ülve,
 Hogy' rágtok más becsületén,
 Nyelveteken mint mennek
 Rendre, kik nem jelenek.

Sem jó hosszas toiletti
 Titkotokat nem fedem fel,
 Hol pofozva szegény Netti
 Épen egy új fogat ejt el,
 'S belé ejti féltébe'
 A' festékes pixisbe.

Sem arról nem teszek én szót,
 Hogy fényes nagy társaságban,
 Izlésetek majd itt majd ott
 Lel örömet apróságban;
 Pillant a' szem egyet itt,
 Míg a' kéz túl jót szórit.

Pennám azt sem hozza elé,
 Az oktató pap fején túl,
 Szentegyházban hogy másfelé
 Szemetekből hány szikra hull,
 Hol urficskák szunyókálnak,
 Vagy módosan kandikálnak.

Ne féljete! nem illetén

Kritizálás' epéjébe

Mártottakat rajzoló én,

Dévaj költő' vig eszébe

Illy' semmiség nem is jut,

Inkább fontos tárgyra fut.

Bámuljatok! szivről szólok,

Kaczér asszony' szivéről,

Mellyet széllyel úgy bonczolok

Izre menvén izéről,

A' mint azt egy orvosnál

Nem rég láttam, miből áll.

Ti, kik a' légy' láb törésén

Ájultok, 's vért nem nézhettek,

A' vizsgáló orvos' késén

Nincsen mért megijedjete.

E' vér, mellyről pennám szól,

Egy vigánót sem piszkol.

De a' dolgot, hogy végtére
 Jó módjával elkezdhessem,
 Nézzünk annak hát kezére
 Kinek órrán, nagy pápaszem,
 És vendéghaj, tárgyas órr
 Mutatják, hogy nagy doctor.

Bonczolása' kezdetével

Ennek ez volt a' kérdése:

Van-e szívnek a' nyelvével

Egyesítő szép kötése?

Nincs-e rejtve vagy egy ér,

Melly a' nyelvtől szívhez ér.

De ámbátor pápaszemet

Hármat négyet is teve fel,

Nem talált a' szivnél eret

Melly kötésben lenne nyelvvel,

'S ebből tisztán kitetszék,

Hogy sziv 's nyelv nem egyezék.

Most hamar kést kezébe vett

És e' szivnél vágást teve,

'S mit lát? ezer olyan eret,

Mellynek máig sincsen neve:

Minden pontján tapogatja,

Lágyan durván szorítgatja.

Töri fejét a' sok eren,

Ah! mond végre: onnan van ez:

Híú vágy az asszony sziven

A' hány, annyi eret szerez.

Qui non credit videat,

Kaczér asszonyt sokat lát.

Ezen szivnek lágyabb fele

Számtalan sok részből állott,

Melly, hagymának mint levele,

Egyik mástól jól elhámított,

'S minden lapon egy egy kép,

Nyalka, czirmos, rút és szép.

Sok kedvesi, rendben voltak,
 Kinek a' hogy' járt kelete,
 De olly gyengén csak látszottak
 Mint az ember' lehelete,
 Kisikárolt márványon,
 Vagy árnyék kép a' falon.

Hány arcz rajta! piros, fejr,
 Fennkölt, 's kancsal mint a' hiuz,
 Fúrge fiúk mint az egér,
 Keresztes mell, kikent bajusz:
 Kis frakk, hosszú mentével,
 Csákó, apát' övével.

E' nagy szívnek sok levele
 Hámzásával midőn készen
 Volt a' doctor, belső fele
 Üres léha volt egészen.
 'S mélyen, hogy nem mehetett
 Belé semmi, kitetszett.

'S ez üregben szüntelenül
 Sürgött forgott a' sok nép,
 Aprilisi fergetegül
 Jöven tünvén ezer kép;
 Strucztoll, hintó, brilliant
 'S minden a' mi elegant.

Közel tévén parázs felé
 Majd e' szivet, felpuffadott,
 Számos, ina mindenfelé
 Zengve olyan hangot adott,
 Mint egy hamis sohajtás,
 Mellyben lappang megcsalás.

Azon zacskó pedig mellyben
 E' szív' helye volt rendelve,
 Mint a' tiszta fejr téj, benn
 Olyan lévvel volt megtelve.
 Az orvos kiforditá
 'S üveg csöbe bocsátá.

Észnek szívnek melegétől

Ezen lé majd hágott esett,

Egyik másik' erejétől

Majd setét majd világos lett:

De a' mint helytt maradott

Mindig hig ész mutatott.

Mert, ha ezen csőt kezébe

Ollyan ember vette, kinek

Több agyvelő volt fejébe'

Mint cifrája köntösének,

Nagy hidegre mutata,

Sebességgel lefuta.

Hanem hozzá ha cifra nyult

'S léhán szólt bár, de kedvesen,

Felfutásra mindjárt higult,

Rózsa színü lön birtelen,

Ha me!lette arany fénylett,

Szökött forrott fercsedezett!

Doctor ur, én ekkép kértem

Az orvost, e' thermometert

Ritkaságul adja nékem ;

Hanem így szólt : hagyjam el, mert

Illyent a' nagy világban

Lelek minden országban.

De nem hívém, vagy legalább

Nem mondtam, hogy, igazság.

Így, sem most sem ide hátrább,

E' versért lyán 's asszonyság,

Ne rajtam üssön el port,

Hanem csipje a' doctort.

BOLDOGSÁG' VÁGYA.

Minden ember' szeme előtt
Lebeg fenn egy bájló cél,
Vele szülték, vele is nőtt,
'S míg csak lehel, vele él.

Boldog akar kiki lenni,
Ebben minden ember egy,
De, hogy' kelljen szerét tenni,
Már itt kiki máskép megy.

Az életnek örömeit

Mikor sorsunk engedi,
Mint egy fának gyümölcsseit,
Ki hogy' éri, úgy szedi.

De az élet ismétetlen,
És gyümölcse csalogat,
Mézes kívül, 's jaj még is ben
Sokszor mérget osztogat.

Ezer képben, ezer színnel
Minden előtt más forma.
'S holnap sokszor már az nem kell,
A' mit keblünk ohajt ma.

Sokszor szívünk olyant is kér,
'S az, ohajtott bálványa,
Mellynek végre, hogy ha czélt ér,
Birhatását megbánja.

Mert ha édes idealunk'
 Áltöelve képzeljük,
 A' vélt pontnál csalva állunk
 'S csak árnyekát öleljük.

Néha néha elégedve
 Sorsunkra ha nézhetünk;
 Még is köddel van befedve,
 Mert mulandó — 's reszketünk.

'S mennél inkább neki szokunk
 A' szerencse fényéhez,
 Annál inkább félni okunk,
 Hogy ne érjen végéhez.

'S belsők' forró vágyódása,
 Mellynek, úgy végzé az ég,
 Kebelünkben gyúl parázsa,
 Nékünk mindig, csak inség?

Nem, lenni kell igaz utnak,
'S kik szemesek előre,
Bizonyosan fel is jutnak
Az ohajtott tetőre.

Az ész és szív, ez a' kettő
Midőn bennünk egyesek,
Boldogságunk reméllhető
Mert kérésink helyesek.

'S ha szívünk' sok kívánságát
Az erény megrostálja,
Úgy az ember, boldogságát
Könnyebben feltalálja.

A' MAGYARNAK HÁROM SZENT SZAVA.

Halljatok három szót, mellyek a' magyarnak
Égi lánggal gyulnak, nemes kebelébe,
'S bár sokan magasbra repülni akarnak
Szentebbet soha sem lelhetnek helyébe :
A' ki e' háromért kész élni és halni,
Jó magyarnak magát csak az merje vallni.

Haza! mellynek édes bájoló hangjára

A' vadnak is keble szerelemre lóbban,

A' magyar sziveknek szentséges oltára;

Értte buzog benne a' vér legforróbban.

Árpád unokája, ezen oltáráért

Kész élni és halni, az édes hazáért.

Király! a' legfőbb tiszt, kit ezen oltárra

Hunnia' hív kara tisztelve emel fel!

Tűz lélekkel kész ő ennek oltalmára

A' sikra kikelni a' föld' kerekével;

Kész érte mikor kell dicsőn ontani vért,

Kész mindenre a' jó törvényes királyért.

Isten! a' magyarnak imádott szent atyja!

Mindenható ura! alkotó mindene!

Buzgóságát hozzá, szó nem rajzolhatja,

Mert mindennél szentebb előtte Istene!

'S miként kész a' magyar szóval őtet vallni,

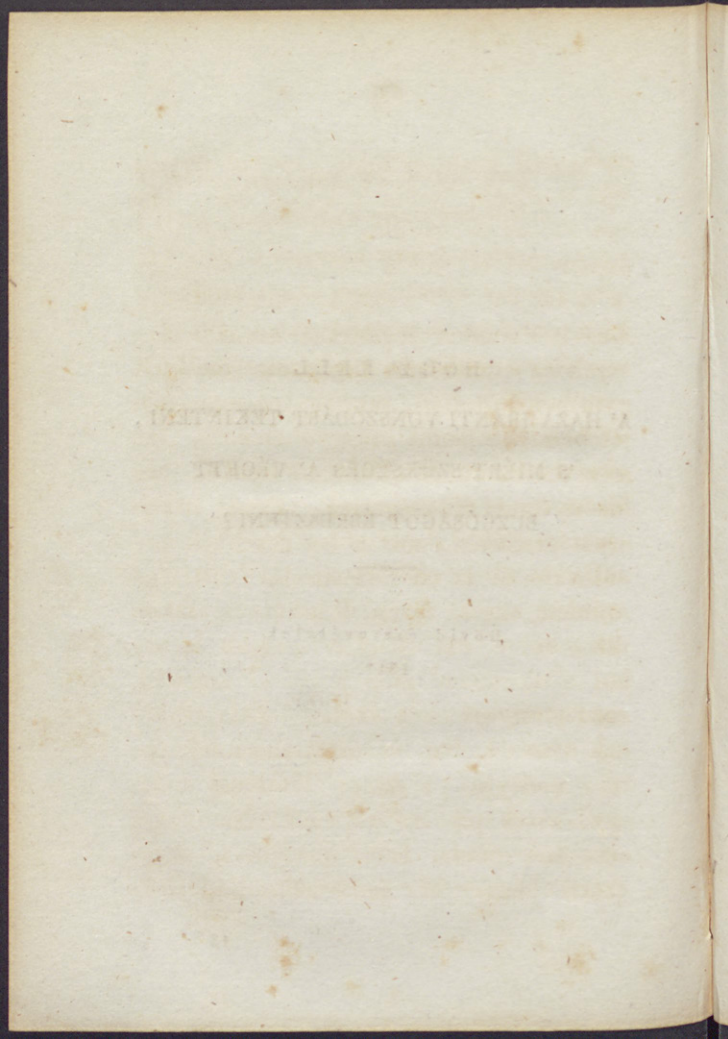
Úgy igazságiért kész élni és halni.

E' három szent nagy szó az igaz magyarnak
Tiszta lángzattal ég nemes kebelébe,
'S bár sokan magasbra repülni akarnak
Szentebbet soha sem lelhetnek helyébe.
'S a' ki ezekért kész élni és meghalni,
Jó magyarnak magát csak az merje vállalni.

HOGY' KELL
A' HAZA IRÁNTI VONSZÓDÁST TEKINTENI,
'S MIÉRT SZÜKSÉGES A' VÉGETT
BUZGÓSÁGOT ÉBRESZTENI?

Rövid észrevételek.

1817.

Legelső's azért legkiirthatatlanabb érzések az ember szívében azok, mellyek gyermek korában, mintegy az anyai tej-jel beszíva, benne meggyökereznek. Ismeretes ez mindenünk mellében, bébizonyítani szükségtelen. Ezen titkos szent érzések között a' legerősebbek közül való az az édes vonszódás, mellyel minden ember azon földhez ragaszkodik, hol a' nap' fényét legelőbb látta, hol a' természet' szép jelenései legelőbb kezdetek szívéhez szólani. Oda ütődnek vissza kedves és ártatlan emlékezetei, mellyek, a' maga lételével mint egy összekapcsolva vagynak. Nem kell erre sok példa. Íme, nézzük a' svajczert. Legyen bár fényesebb állapotban

idegen helyen, mint a' maga hazájában volt, de hallja a' honni tárogató síp' édes hangjait, 's könyez és mellét so-hajtások szorítják. Elhagyja kedvezőbb környülállásu életét, 's hegyek, a' neki kedves hegyek közé vissza szalad. Kiragadtatik a' vad nemzetek közül egy ifjú, európai elkényesedett módunk szerint él új ruhájában, de nem csendesítheti le haza vágyását, új szokás, könnyebb élelem; felmelegedik benne az elhagyott honn'szeretete, 's nem tartóztatják a' nálunk megismért élet-kellemek; szülötte földjére tér, mihelyt szerét teheti, vad, de neki kedves vidékeire.

A' természetnek ezen hatalmas szava, így mutatja magát még el nem fajult gyermekeiben. Mert, míg az ki nem alszik valakiből egyéb jó érzésekkel együtt, meg van benne természetiképen azon kimondhatatlan vágyódás. Ezzel

pedig egybe vagyon kötve mind az, a' mi az életnek anyahelyünken bevett módjait és szokásait magában foglalja. Ide tartozik főképen a' nemzeti öltözet, 's a' haza' nyelve, vagy jobban mondva, az anyai nyelv. Akárki is, idegen országokon utaztában, ha ott bár melly ismerentlentől hallja hazája' nyelvét, örömmel fordul feléje, 's azt, mindjárt első szempillantásban, mint jó ismerőse, barátja, 's anyai nyelve által vele egybekötött atyjafia gyanánt tekinti. Hasonló érzés gerjed benne, ha valakit nemzete öltözetében szemlél. Mi ez egyéb, haza szeretetnél?

Nyilván való tehát, hogy a' haza szeretetétől elszakaszthatatlan annak öltözetéhez és nyelvéhez való fiúi indulat is. Nyilvános, hogy olly nemzet, melly hazája öltözetét 's nyelvét emelni nem kívánja, nemzeti karakterét levetkezte, 's ez által őseiről reászállott

fényességét, dicsőségét, elvesztegette, mert ezekhez jussa többé nincsen. Ilyen nemzet már haldoklik. Hogy nevezhessem p. o. magyarnak magamat, ha őseim nyalka köntöse nem diszesíti testemet, ha magyarul beszélni vagy épen nem tudok, vagy, ha csak ugyan, hibásan és darabosan egy keveset beszélek is, akkor is őseimről reám maradt nyelvemen csak cselédeimmal, vagy kénytelenségből szólok; ha pirulás nélkül több idegen nyelvet tisztán beszélvén, csak épen azon nyelvben akadok 's dadogok, melly dicső eleimé, — eleimé, kiknek vitézsége helyzetett könnyebb állapotba, hogy az életnek többféle örömeit is magaméivá tehessem.

Itt a' tükör. Tekintsetek belé, kik magyar nevet viseltek, kik a' magyar törvény és szabadság' édes gyümölcsét ingyen emésztitek, mert magyar szív

nem ver bennetek. Nincs annak soha nemes magyar szíve, ki a' magyar öltözetet, nyelvet megveti 's ereje szerint emelni nem kívánja. Szégyen és örökös gyalázat az illyennek fején. A' nemesen érző hazafi szeme nem állhat meg azon.

Talán, sokan, kik fájdalom! szégyellni sem tudnak, a' haszon' erejét mélyebben érzik.

A' mostani időben, csak, nem rég, több nemzet felébredt, nyelve 's a' maga öltözetének megvetése 's az idegek majmozása által ötet megszállott álomból, melly haldoklását jelentette. Mint hajdan Karthago, olly nemes elszánással küzködtek csak most, a' nemzetek' büszke nagy hódoltatója ellen, 's ök szerencsésebben, mert a' szép nemzeti-ség érzését diadalmaskodva láthatták. Ok újra azon dicsőség utján mennek, melylyen már valának, 's így, uj felébredésük

után még tüzesebben. Bár ezt mondhatnám magunkról is, kik még mind a' nemzetiség elvesztésének veszedelmes örvényével küzködünk. Jó királyunk lám, nemzeti nyelvünk felől szóló törvény-czikkelyeket szentele meg, fejedelmi helybenhagyása által, miért nem igyekezik tehát minden magyar azt gyümölcsözésbe hozni, a' minek magvát az egybegyült ország' tagjai elvetették. Miért nem serkenti minden magyar, nemzeti nyelven író tudósainkat, munkájiknak buzgó megszerzése által? Minden egyéb-re legyen-e pénze, csak erre ne?

'S mi lesz következése, mi lesz utóbb vége ezen veszedelmes álmunknak? Alvásunkkal lassanként kedves hazánk' törvényei, szokásai is elalusznak. Mert, hogy szólalsz fel, te, hazádnak elfajult fija, magyar törvény, és magyar királyi dicsőség mellett idegen nyelven? hazádtól, annak szokásaitól, öltözeté-

től, nyelvétől elidegenedett szíveddel. 'S vége lesz így mind annak, mıt áldott emlékezetü őseink szereztek, megtartottak, 's nekünk olly intésekkel általadtak, hogy a' nemzeti becsületnek hű fenntartóji legyünk.

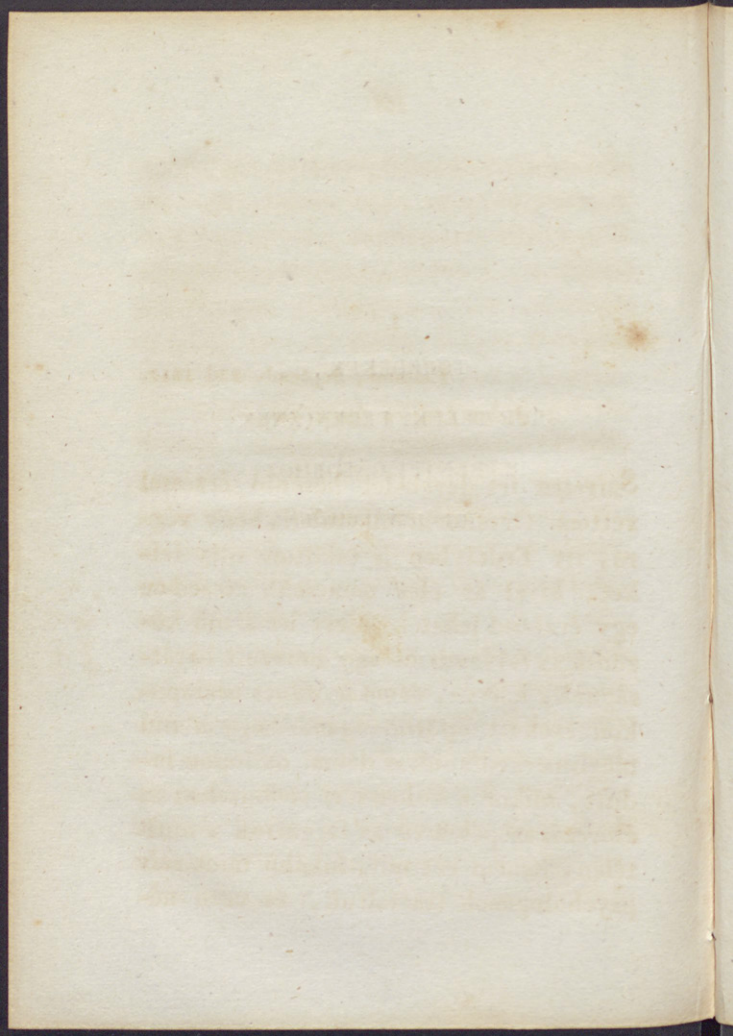
És, ha majd jövendőben, okát keresik unokáink, szerencsétlen hanyatlásunknak, bennetek fogják feltalálni, bennetek, kik hazátok jusaival és hasznaival éltetek, de annak szokásait, öltözetét és becses nyelvét megvetettétek. Szólottatok a' törvény mellett, midőn abban hasznok volt, de a' nemzetnek nyelvcsinosítása által fennmaradásáról hidegen vélekedtetek. Ti ástátok hát a' nemzeti megszűnés' sirját. Mik lesznek maradékaik? Semmik.

Szívet ébresztő példák mutatkoznak Európának más nemzetei között. Német ismét a' német, spanyol a' spanyol. Ezek és más törvényes nemzetek ör-

vendve beszélének tulajdon nyelvükön,
's nem alacsonyítják meg magokat a'
idegenen mohó kapdosással. Legyen a'
magyar is, magyar.

TÖREDÉKEK,
GRÓF TELEKI FERENCZNEK
DÖBRENTEI GÁBORHOZ
IRT LEVELEIBŐL.

1817—1831.

I.

Paszmos, Septemb. 23d 1817.

Édes kedves barátom,

Szívesen irt leveledet hasonló érzéssel vettem. Örvendem lelkeimből, hogy végre, itt Erdélyben is találtam olly lelket, kivel az élet' nemesebb részeiben egy érzéssel lehetek. Mert itt a' műközséges folyamú és úgy nevezett barátságunk, kártya, dáma és punci oszlopon szokott épülni. Igaz, hogy a' műmegismerkedésünk is dámai oszlopon indult, mikor a' kolozsvári redouteban az álorczás szépeket vissza' faggattuk a' mult télen, hanem ezt mű, inkább mint szívpsychologusok tractaltuk, és ezen né-

mellykor valóban sok furcsa eszméltre
 vivő mesterséget én csak ugyan ezután
 sem fogom elhagyni. Mert olyan érzésü
 vagyok mint te, a' világ örömeitől épen
 nem idegen ugyan, de annak nemesebb
 oldalait szereti főkép magáévá tenni,
 neszező és vad terjedését pedig kerüli.

Bizonyos vagyok benne, hogy, ha
 a' magyarban szokatlan kifejezéseim még
 nem elég tisztán vagynak is kitéve, mert
 efféle levelezést magyar nyelven még so-
 ha sem folytattam, még is, szíved lel-
 ked érteni fog engemet 's érzi mit ér-
 tek ezekkel.

Erről már többet nem. Fejé népnék
 jó szívvel egész könyvet irok szerelmes
 nyilatkozásokkal, de férjfihez, bárhogy
 szeressem és becsüljem, nehezen irok
 nyájasan. Nekem úgy tetszik, mint ha
 férjfiak között csak komoly dolgoknak
 kellene mindig folyni.

Állj el feltételeedtől, ne szüntesd meg Erdélyi Muzéumodat a' 10dik füzettel, adj ki még kettőt. Ha ezt magadra vállalni nem restellenéd és időd volna, én e' 2 füzetre jó szívvvel ajánlok 600 forintot a' magaméból. Sok szót erről, ha elfogadod, ne tégy, mert nálam a' barátság első példabeszéde ez: *Inter amicos omnia communia*. NB. A' szeretőmet kivéve, *frater*.

Soha ott igaz tiszta barátság nem gyökerezhetik, hol egyik a' másikat azzal, mivel a' természet hozzája kegyesebb volt, vagy mivel a' vak sors bővebben megáldotta, nem segíti.

Erről is már *punctum*. Ne hogy kényeskedjél, az a' pénz közjóra díszre megy, el nem fogadni nem szabad.

Térek, ide rekesztett két versemre. Az elsőt „egy hazája ellen író magyarhoz, a' legnagyobb dühben irtam, minekutána az „*Ungrische Miscellen*

első *Lieferungját*, és 2 *Recensionen über Piringers Banderien*, olvastam. Valóban olyan méregben irtam, hogy némellykor lábammal tapodtam indulatomban. Engem, kinek igen is érzékeny idegeim vagynak, ha valami felindít, végheteilenül elragad.

Tedd, kérlek, Muzéumod Xd füzetébe. És melléje a' sírásót, mellyet már elküldöttem, 's Dávid király' énekét, mellyet most kapsz. De ha, nem arra valóknak látod, ird meg szárazon, nem vagyok olly finnyás érzésű, hogy az igaz' meghallásától görcsöt kapjak. Tehát szárazon, barát feleljen barát-nak. Hanem héj, nem a' csuklyás.

Hogy irásom nem igen szép, megengedj. Csak ugyan *domine frater*, tudok én szépen és tisztán is írni. De az a' bajom, gondolatim ezerszer sebesebbek kezemnél 's osztán csak habarok, hogy el ne felejtsek hamarább valamit gon-

dolatimból, minekelőtte leírnám. És nálam, NB. compliment annak, kinek rútul irok, mert *először* jele, hogy szeretem. Illyenhez bizodalمام is lévén, sebesen irok hozzá. *Másodszor*, csak olyanhoz irok sebesen és szelesen, kiről tudom, hogy a' rossz íráson, *alias* máztláson is amúgy el tud menni. Tökfejű uraknak, kiken töltsérrel kell az észet bétölteni 's kivált a' mellyikétől félni lehet, hogy tisztán irttat is bajjal ért, véghetetlen szépen szoktam írni; ha már kénytelen vagyok nekik írnom, mert különben nem alkalmatlankodom, se nekik se magannak.

Egészségem *là là, comme ça!* Feleségem, gyermekeim jól vagynak.

Tartsd szeretetedben 's barátságodban, téged szerető becsülő barátodat,

Ferit.

Ha emberséges ember volnál, ez őszszel Octóber vége felé ide jönél Pászmosra.

II.

Paszmos, Decemb. 11d 1817.

Közlöm veled ismét két uj versemet, orvosomhoz és a' phantasiához. Mit mondasz ezekhez? Nekem úgy tetszik mint-ha jobbak volnának, mint eddig készült verseim.

Az első: *orvosomhoz*, németben is megvan, Schleifertől, hanem az én köszö-rülésem egyéb móddal és gondolattal történt. Magyarúl egészen más. A' *phantasiáról*, tudod az, mellyről a' múlt Juliusban Borszéken szólottam, hol olyan jól mulattunk. Te is irtál erről, szeretném látni.

Én, barátom, ha még sokáig csak így egyedül itt falun ülök, vagy nagy philosophus leszek, vagy nagy hypochondriacus. De, hozzátok Marosvásárhelyre

be nem mehetek. Lehetetlen elhagynom gyenge feleségemet, ezt a' jó lelkét. Azért szeretnék benn lenni, hogy azoknál, kikkel jól élek, *aufführolhatnálak*. Megengedj e' német szóért. Nem találtam hirtelen igaz magyart helyette, melly épen annyit tenne. Régi magyarainknál talán azért nem volt meg ezen szó, mert összegyüléseikben egymással nem igen simáskodtak, hanem őseinknek természetes szívessége *aufführolta* az idegent. *Sed, barátom, tempora mutantur et nos in illis*. Most máskép hegedül az okos világ, és szót teremts ahhoz.

Olvass csak ezen okos világból egy kis anekdotát. Egy nemes, *igen jó* születésü kapitány, házamhoz járt. Igen sok barátsággal valánk hozzá 's azért napjában tizszer is kellett tőle hallanom, millyen erősen szeret engem. 'S most midőn kimarsirozott, barátsága megbizo-

nyítására, egyetlen egy jó legényemet, a' vadászomat, elcsalta tőlem, 's elmenetelekor elszöktette!

Szerencsémre soha sem tartottam az emberről sokat, hidegen kaczagtam tehát a' szép barátságos jóságut.

III.

Paszmos, Januarius 24d 1818.

Si vales gaudeo, ego quidem, male valeo! Már hat hete, hogy görcs állott gyomromba és valóban életem is vagy két versben veszedelemben volt. Csak ugyan igaz, hogy a' test gyengülése lélekre is nagyon hat, mert ezen gonosz gyomor-görcs eszemet is meggörcsölte. Kedvem sincs semmihez.

Közben 2—3 nap ereszkedvén, egy csatadalt penderíték az ismeretes musz-

ka nótára: *Durch den Don schwimt.* — Szeretném tudni, eltaláltam-e a' módját. Ide írom:

Rajta vitéz paripára, ('stb. *lásd itt a' 26^d lapon*).

Ha valami fontost végeztek a' magyar játékszin iránt Marosvásárhelyen, 's valami aláírás kell, csak bátran ird fel nevemet helyettem.

IV.

Paszmos, Novemb. 15d 1818.

Örvendesz, hogy a' német játékszin helyett most inkább a' magyart pártfogolom 's tréfából megfordult Szent Pálnak nevezet, mivel épen Pál fordulása-kor volt vitám veled 1816^b a' felől, ha lehet-e, a' magyarból is saját külön míveltségü nemzet.

Barátom, embert szoktatás, példa, indúlat ragadoz. Magyar gyerek voltam, pedig ugyan az, midőn Bécsbe tevének a Theresianumba 14 esztendő koromban. De biz én németes lettem 2 esztendő alatt, mért német pajtásom sokkal több volt mint magyar. 1805^b lehoz, nagybátyám gróf Teleki Ferencz, huszár alezeredes, kinek képét Erdélyi Muzéumod VII^d füzete elejébe tevéd, lehoz mondom ő, mert atyámat már elvesztettem, Kolozsvárra. E' bátyám egykor maga is theresianumi nevendék volt, de engem erdélyi törvény tanulásra ideplántált 's tán azért, hogy itt, visszamagyarosodjam.

Elég urfit kisasszonyt kaptam azonban én már akkor itt, kik magok között mindig németül beszéltek. Megszokták ezek is, mint én, 's még pedig ezek itthon az édes kedves erdélyi kis magyar hazában szokták meg. Miért? A' fran-

czia vagy német gouvernante ezt morgotta mindig: *-quelle langue barbare! la langue hongraise! Pfuj, klingt die ungarische Sprache hässlich!* 'S producni is akarta magát *Madame* vagy *Mamsell*, hogy azon nyelvre, mellyért híva és fizetve volt, jól megtaníja nevendégeit. Továbbá, ha megszidta azokat 's a' gyermekek összebúttak és magyarul suttogtak, félni kezdett, hogy ellene forralnak valamit, tehát eltiltotta őket a' magyar beszéd-től. A' volt szobaleány!

Az így nevelttekkel urfiságom is sokat galagyolt *nem magyarul*, sőt néha kedvem is szesszent megmutatom, hogy én, mint bécsi urfi, ugyan csak külön német vagyok. Ferencz nagybátyám többszer megintett szép szóval, felvilágosítással, de Ferencz öcsese folyvást szeleskedett. Mi történik? Társaság van egyszer este nála. Én a' kisasszonyokkal csak németül szólék. Bátyám hozzám jó já-

tékasztalától 's ezért pofon felejt. 'S én a' magyarra már most haragudtam is.

Járok majd, mint magamtól függő már, Kolozsváratt a' gubernátornál adott társasági körökbe, mik: *Gesellschaft* névvel folytak, 's a' *haute volée* tónusa bizony csupán német volt. Magával ragada ez engem is. Gróf Bánffy György, munkás jó lelkü ur, tiszta magyar beszédü, felesége Gróf Palm Józefa jól megtanult magyarul, mert sok fő uri asszonyt talált még, Bécsből ide jöttékor, kikkel csak úgy szólhatott, hanem házi udvari szelleme elreppenteni kezdé elébbi nemzeti színünket. Az erdélyi másik nagyház, Gróf Bethlen József thesauariusé Szebenben épen nem volt magyar, mert mind az ur mind az ur asszony, a' hogy' mü Erdélyiekül mondjuk, gróf Zichy leány létére is, nyelvünkön csak akadozva beszélt. Tetszeni akart e' bécsi szellemnek gróf Rédey

László Kolozsváratt, 's teremét, mellyben a' városé épülése előtt bálak tartattak, német játékszínné csináltatta 1813b. Oda hivogata bennünket a' „*Nehmt uns gnädig auf*“ irás az első kárpiton, 's én is, többekkel együtt eléggé *gnädig* levék iránta, fenntartotta pedig többféle *et caetera*.

Mikor fejedelmünk, Ferencz császár, kegyesen meglátogata bennünket taval 1817ben, 's főudvarnoka, az *et caeterák* hallása után azt kérdezé: hát magyar játékszín nincs Kolozsváratt? más nézet kerekedék. Mert tudod, mik csusztak az amazt pártfogó ingerek közé.

És midőn a' császárné azt mondta Báró Bruckenthalnének, ki, születésére gróf Teleki leány: *idegen nyelvet tanulni nem kötelesség; a' huzait nem tudni szégyen*, azon asszonyok örülének, kik hozzájok tartozóikkal együtt, a' magyar nyelv' jól tudásával 's nemze-

ti érzéssel valának uralkodó házunknak igaz hívei.

Hidd el, barátom, e' kimenetelek előtt is többszer kérdezém én, magamba szállva már, még 1814^b 's 15ben, mi lesz hát így *mü* belőlünk? Mert épen e' phasis láttakor fel felébredett, nagybátyám szavaira is, igazibb érzetem. Olvastam Muzéumod' elsőbb füzeteit, veled találkozni ohajtottam. Mutatának 1816nak farsangján a' bálban 's látám, hogy épen azon maszk beszél veled, melly engem érdekelt. Könnyü lön így, hamarább ismerkednünk, Az, a' mit te, majd olly egyenesen szembe mondál mindjárt első együttlétre, hogy mü urak vagyunk okai nyelvünk sülyedésének, gonoszúl gyötört.

A' mint azon este, heves vitánkat, naplókönyvembe irám, mert naponként feljegyzek régóta mindent a' mi velem történik, megvallom, elpirultam mint magyar, ellenvetéseimre.

Ez után készítém, tudod, értekezésemet: Hogy kell a' haza iránti vonszódást tekinteni 's miért szükséges az iránt buzgóságot ébresztteni?

'S ha ezt neked már e' mondásommal adtam: Itt a' kezem, ezután nemzetemé vagyok, csak a' nyelv' csinjait lesz bajos kikapnom, meggyőződhetel, hogy kis versem is: *Hazám' nyelve*, melegen buzgott ki belőlem, és így ezután biz' én magyar játékszín élémenetelén dolgozom. Ej, ha ahhoz jó nevelésü 's ügyes személyeket teremthetnénk elé; — faragatlan ugyan elég van.

Bár lehetnék ügyünknek igazán Sz. Pála. De, *nota bene*, játékszín igazgatóvá nem leszek, mert némelly hetyke 's hóbori színészszel Sz. Pál se bírhat.

Már most Isten veled. Hosszabb levelet irtam, mint akartam.

V.

Paszmos, Decemb. 20d. 1820.

Ha csak levelezésben állana a' barátság 's csak betű volna jele, úgy mü, megszüntünk volna barátok lenni, mert esztendeje mióta halgatunk.

Szemre hányásommal azonban felhagyok, mert magam is, mellemet verve mondom: „*Domine, peccavi, 's ergo,* a' korhelységben egyikünk 19, másika egy hiján 20.

Én el nem felejtettelek, látni ohajtottalak, de tudok olyan becsületes uri embereket, kik gróf Teleki Pállal a' radnai borvízen jártak, 's hozzám nem jöttek. *Prendete capite per naso.*

Képzelem, neked is elcsevegte a' hír, szokott módja szerint gondolkodásom megváltozását, *cum notis.*

Igaz van benne elég, barátom, mert, *non sum qui fui*; a' régi kutyabőrt levetkeztem, de jó kedvem még csak ugyan fenn maradott, mert erkölcsi és duzzadt morgó lenni nem egy; az első, feltétellem, másikat csak elhagyom míg lehet.

Hogy mostani érzésem módjáról ítélhess, legutolsó kis munkámat, mellyet harmad napja készítettem, midőn este, érzéseim zsibongtak bennem, íme küldöm. Félek, rázod a' fejedet, mikor olvasod.

Sógoromnak Ferencznek 5 darab új versemet küldém Budára. Kérd el tőle 's ird meg, tetszenek-e?

Mikor jössz haza, mert neked csak ugyan már Erdély a' hazád, tehát még egyszer, mikor jössz haza?

VI.

Paszmos, Febr. 4d 1821

Kedves leveledet Pestről örömmel vettem. De, fájdalom, abból semmi reménységet nem olvashattam, hogy hamar visszatérsz hozzánk. Csak' azt látom, szeretnél Kolozsváratt az általam is tisztelt gróf Gyulai Ferenczné 's jó lelkü és kedves leányaitársaságában velem együtt mulatni, majd a' te nemes szívü Gyulai Lajosoddal Maros-Németiben lenni, melly helyet annyira kedvelsz, de a' hol én, múlt nyáron ugyan rosszul voltam görcsben. Tudod dévai dévaj utunkat.

Lássa meg az ember. Azt képzelém, a' *Mi atyánk*, neked világi profanus embernek nem fog tetszeni 's te, a' szép literaturai ajándékba adád. Nem bánom

különben, csak annyiban, hogy én most régi verseimet mind összegyűjtém és sokat igazgattam rajtok, 's a' *Mi atyánkat* is vagy két helytt megváltoztattam. De semmi, ha valaha annyira mennék, hogy magam, kis munkáimat kiadnám, akkor azt úgy tenném, a' mint én is, többek is jónak látnók. Ha valaha valami jó fogna kifolyni pennámból, egyenesen neked köszönje a' haza, mert nálad nélkül soha, tán eszembe sem jutott volna írnom.

Schillerből ejtett fordításaimról, igen kurta, de még is criminalis kemény recensiódat olvastam, *frater*. Megengedj, most egy kevéssé veled disputálok.

Fordítani, főképen verseket 's olyan felséges gondolatokkal mint Schilleréi, nagy munka. Azt szóról szóra venni, teljes lehetetlenség. Magad is irád, hogy néha lehetetlenné teszi a' nyelv is, mert a' mit egy nyelv kurtán fejez ki,

másban az hosszasan esik. Ha tehát én a' fő gondolatot megtartom, elég; változtatnom a' képet egy kevéssé, csak-hogy a' fő ideában találkozzék, szabad. És te az idealoknál, 's a' *Bürgschaftban* Schillernek dactylisáló 's trochaeisáló német vers írására is figyelmeztetsz? Hidd meg nekem, az nagy bilincs. Fesszéssé teszen 's én csak a' caesurára 's rimre ügyelek, sőt ezekkel is szabadabban bánok.

Eszembe jut itt, hogy a' kozák dalt 's csatadalomat is éneklésre folyamasabb gördülésüvé akarod tétetni velem 's követésül hozod elé, Verseghy dalát: *Laurához* és *Lilla*. És azt irod, te a' magad dalaiban is ezután, mellyeket egyenesen muzsika alá készítesz, mértékre 's rimre jobban fogsz ügyelni. Ügyelj, csak azt jegyzem meg, a' természeti könnyü kiomlás azzal erőltetetté ne legyen. Enyimeket hagyd kérlek úgy, a' mint vagynak.

De bizonyságul, hogy nem unom a javítgatást, nesze megint egy új versem: „a' víz becse“. Többszer irád, enyelgőt szeszélyest kísértnék meg, itt van. Látni fogod belőle, hogy a' régi bolondság máig sem hagyott el egészen. Bár csak ezt szerethetnéd, mert te kegyetlen criticus vagy 's félek tőled mint a' manótól. Olly kényesen, olly kiméllő érzéssel bánysz velem, az igaz, hogy mindig mosolyganom kell. Dicsérsz, tüzelsz, de elértelek, csintalan.

Te, a' mint levelednek vagy két szavából láttam, az állati magnetismust nagy részben csak felettébbi ingerlékenység 's hamar túl hevülő képzelés megjátszatásának tartod. Rosszul hallottad, hogy csak Ennemoser munkájának olvasása változtatta meg természetemet. Halálos ágyam után (bélgyuladásba estem volt) nem csak olvastam, egy sonnambulista történetét, hanem ollyant magam

is láttam és szólottam vele. Ez rázta meg régi gondolkodásom módját. De a' papiros nem elég, hogy én neked mindent elé beszéljek. Ha találkozhatnám veled, mindent kifejtenék. Azt magad is mondod, hogy a' természetnek még sok felfedezetlen titka van, nézd ezt is egyik ollyannak.

Az orthographiai hibákért *rogo humillime veniam*. De hiszen, hányféleképen irtok ti magatok is, írók. Tudja a' tatár, mikor lesz megegyezés. Egyik jobban akarja tudni másikánál.

Hosszas levelem hozzád, legyen bizonyossága annak, hogy szeretlek, 's lelkemből, mert én *amice*, sokat *scriptisálni* nem szeretek.

Azonban csak egy szót még. Azt írod, ne tartsalak épen olly pogánynak. Nem, nem ezután, hanem te sokat nem hiszel, a' mit én vallok.

Ferid.

VII.

Paszmos, Aprilis 3d. 1822.

Nekem kedves barátom, erősen kellemes érzés, ha csekély munkáimmal a' jobb izlésű emberek meg vagynak elégedve. De, legbecsesebb nekem, ha te, ki legelső mozgatóm voltál, azokat szeretted. Azért is, meg akarván mutatni, millyen jó gyermek, 's millyen engedelmes apostolod vagyok, ezennel ismét 6 versemet küldöm.

Az idealokat megmutattam itt Erdélyben gróf Teleki Pálnénak, meg, báró Splényinének, mert az erdélyi ur asszony magyar nyelvű munkához szólni is tud, mivel jobban érti a' nyelvet, a' magyarországinál. Közlöttem három literatus homoval is. Mindegyik, még igen is megdicsérte 's csaknem egekig emeltek. Már most, hadd halljalak

felőlek tégedet. Nem küldesz-e te , megint valami megmézelt orvosságot reájok? Kaczagnék.

De , *frater* , egyet mondok neked. Sokféle az olvasó , sok izlésü , sok , azok műveltségének foka , és ha talán ki nem állják is ezen fordítások a' legkeményebb kritikát , még is , úgy hiszem , mint fordítások , a' lehetőségig sokat tettek. Tudom , most te is kacagsz. *Propria laus . . .*

Ha olly szerencsés lehetnék , hogy veled többszer találkozhatnám , úgy magam is hiszem , lenne poézisemből valami , mert napról napra kényesebb és válogatóbb kezdek lenni munkájim körül. Külső ösztön és barátságos segítség , nagyon mozdítja az előmenetelt.

Azon szépnek , — mert héj , szépnek kell annak lenni , kit te N. . y Eszterhez hasonlítasz — mond meg , bár , sem nevét , sem személyét nem tudom 's nem ismérem , szíves tiszteletemet. Ezt annál szí-

vesebben mond neki, mivel nemes lélek lakik azon leányban, ki olly erkölcsi versért, mint az „orvosomhoz“ szóló versem, valakit kedvel. Mert, a' miként irtad egyszer, a' vers csak akkor tetszik, midőn hasonló érzésü szív' húrjában, hangja vissza zendül. Mond meg tehát neki, hogy én nevét nem tudom, de igazán tisztelem szép érzéséért 's ha e' földön soha sem ismerjük is meg egymást, még is egymásra ismerünk valaha.

Ez neked talán rendesnek tetszik, de hidd el, nem tréfám; hanem igaz belső érzésem gondolatja.

Én, barátom, erősen elbetegesedtem. Ezen leveletem is ágyban írom, verseimet is többnyire ágyban tisztáztam le. Majd egyszer, midőn te engem még itt képzelsz, csak meghallod, hogy barátod már a' csillagok között vándorol.

A' télen, félvén az ilyen vándorlástól, verseimet rendbe szedtem 's a'

mi hátra van, azt most irom tisztába. Feleségemnek meghagyom, hogy, ha hirtelen elmennék, küldje azokat kezéhez. Jöjjenek ki a' te felvigyázásod alatt. De ne változtass benne vagy rajtok semmit, mert azután nem az én gondolatom lenne. Adjátok a' közönségnek úgy, a' hogy' én érzettem 's irogattam.

Feleségem szívesen tisztel. Gyermekeim, általam ölelnek. Már isten veled! Szeressd barátodat.

VIII.

Paszmos, Aprilis 7d. 1822.

Az idealokat harmadszor ujra dolgozva küldöm. Juniusban pedig látni is foglak, mert orvosi tanács, Badenbe utasított Bécs mellé.

Egyébiránt csendes patriarchalis életet élek magaméival. A' nagy világgal már kevés bajom, ámbár mindjárt mindjárt köszöntgetnek, hivogatnak. Vissza kellene már takarítanom, mit egykor hebehurgyán elvesztegettem.

Legkeservesebb terhem az, hogy ritka az olly érdemes magyar nevelő kicsiny hazánkban, kinek örömmel általadná egy atya, gyermekei' formálását. Most nincs is úgy nevezhető nevelőjek, hanem csak tanítójok. Taval volt egy *hochedler Hofmeister* is, még ezen feljül, de a' sok lingvistaságon túl egyébben nagy *asinus* volt, mert, hogy complimenteket tudott jól csinálni, 's a' dámáknak szépet is tenni, ezzel még mind nem nevelt. Ha jóra találnál, emlékezzél meg három kis fijával bajoskodó barátodról.

IX.

Paszmos, Junius 3d. 1822.

Legszebb fíjam a' kis 'Theodór' koporsója mellől írok. Reményem gyászban. Magam pedig a' munkának holtam meg hosszas időre. Elkeseredett atyai szív csak sirni tud.

Felmenetelem elhalad esztendeig.

X.

Paszmos, Octob. 5d. 1823.

Megint itthon maradtam. Mindenünk bőven van, csak pénzt nem kap a' termesztő. Szörnyü olcsóság vidékünkön. Egy véka szilva 2 kr. egy veder pálinka 1 f. 20 — 30 kr, papiros pénz! Ebből a'

többire ítélj. Paszmos sokat szépült mióta nem láttad, de mit használ minden szépség, haszon nélkül.

Itt nálunk Octoberben olly melegek vannak, hogy caniculának is elég volna. Főképen meleg bágyasztó szelek fúnak. Erdélyben sirocco!

Hogy a' megjelent verseimre irt recensio olly kegyes irántam, annak örvendek. Versek irásában mulatságom is volt, az idő is tölt vele, 's ez már magában jó.

XI.

Nagy Sajó, Julius 20d. 1824.

Végre a' mult Május elején bizonyosan felakaránk menni, de, *l'homme propose, dieu dispose*. Rajtunk ugyan keservesen bételek.

Paszmosi kastélyom, virág és hajtóházammal, a' hollandus házzal és két emeletü mulatóházzal együtt Aprilis 27^d majd mind egészen földig leégett.

Itt lakom most a' néném gr. Kemény Samuelné udvarában, fél órányira Paszmostól.

Összeillő rímek helyett már most én összeillő léczszeget, boronafát keresek 's a' sok mesteremberrel bajlódom. Poétai erem rútúl megcsökkent.

A' telet minden esetre városon kell töltenem. Megyek tehát bizonyosan teleni Pozsonba, anyósomhoz. Látlak Pesten.

XII.

Pozson, Octob. 7d. 1824.

Nem hittem volna, hogy szívem még illy ifjú legyen, 's illy könnyen meg-

mozdítható. Azt véltem magamról, hogy minekutána *multa tulit puer, sudavit et alsit*, megokosodtam; de mosolyodva írom neked, *homo est homo*. Annyit tesz előttem, mint lágyszivü.

Csak ugyan még eddig derekasan vitézkedtem és nem adtam meg magamat a' szép ellenségnek; de félek, nem sokára *pardont* kérek.

Küld fel sietve, magnetismusról szóló könyvemet, mellyet nálad Pesten hagytam. Nagy szükségem van rá.

Úgy-e többet hiszel már most e' mély titku tárgyról? Úgy-e nem tartod kezdőjét Mesmert, többé, ábrádozónak. Azt még egyszer mondom, tökéletesen hiheted, a' mit Pesten beszéltem, hogy Szász-Régenben egy beteg asszonyt magnetisálásommal *clair-voyance*-ba hoztam, 's a' mit nekem akkor mondogatott, mind igaz.

Pozsonban a' te magyaros lelked elkeserednék, mert a' mióta itt vagyok, 100 magyar szót alig-hallottam 's azt is többnyire csak gyermekeimtől.

Felső Büki Nagy Bencze barátodat tisztellem. Enyim is legyen. Igazán szerettem ezt a' lelkes és szíves embert. Mit mond a' testemben lévő siderismusról? a' mit előttetek megbizonyítottam.

XIII.

Kolozsvár, October 12d. 1825.

Észtendővel ez előtt Pozsonból irtam hozzád, most Pozsonba irok. Ujságlevelekből olvasám, hogy ott van tartományi biztos uram, excellentiás főigazgatójával Végh Istvánnal mint épen koronaőrrel, a' sz. korona kíséretében. 'S azt,

ugyan csak magyar lelkesedéssel fogadtatva vivétek, a' mint hire van.

Bár én is megint ott lehetnék! Most az országgyűlést is láthatnám.

Úgy hallom, gróf Dessewffy József megint követ 's a' nemzeti kifejlődés mellett ismét olyan jelesen beszél, mint az előbbi ország gyűléseken. Be szeretnék vele lenni. Soha sem hittem, hogy a' vizre irt enyelgés, kettőnket olly költői versengésbe hozzon. De, jó nevelésű tréfával irt. Pipsz, a' mint mondják, társalkodásban igen nyájas, igen lekötelező. Versem vizes, hanem barátságom hozzá nem lesz vizes; 's ha ő bornál köté bár az övét velem, még is ollyan józan az az állhatatos leszen, mint az én, tiszta kútfőből merített indulatom hozzá.

Szívesen köszöntöm, mond meg neki.

Koronakisérő tartománybiztos uram
pedig, mihelyt Budára érkezik vissza,
üljön neki 's mit látott mit hallott Po-
zsonban, írja meg,

Ferinek.

XIV.

Kolozsvár, Május 29d. 1829.

Ennek előtte egy pár hónappal a' vér-
hányás reám jött 's harmad napig kin-
zott. Csak a' csuda tartott meg életben
és így könnyen megeshetett volna, hogy
leveledet ez után mennyországba kellett
volna igazítanod.

Barátod gyenge most is, semmi mun-
kára sem alkalmas.

Holnap indulok falura, talán a'
kerti tiszta levegő megerősít. Azonnal
kevés munkájimát megint általnézem,

's kezedhez küldöm. Vedd előre most végrendelésemet, légy azoknak egyedül te, kiadójk. A' melly vers nem eléggé folyamatos, azt nem bánom, tedd azzá. Hogy soraimban nem egy formán vannak a' nyugvás' szakaszai? 's ezeket újra kellene dolgozni? Hadd úgy, barátom.

'S még egyszer végig futám leveledet. Hogy az ik-es igékre most sem ügyelek, megint ezt hozod elé, pedig, Erdélyben mondod, tisztán maradtak fenn. Tudod, mit felelek erre. Ha nem *ike*-zünk és *éke*zünk mű Erdélyiekül egy idő óta, a' magyarországi írók példája szerint vétkezünk.

XV.

Paszmos, Novemb. 26d. 1830.

Örömmel említette feleségem és leányom Pozsonból írt levelében, hogy őket ott

Octoberben, midőn a' sz. korona kíséretében megint fenn valál Végh Istvánnal, V^d. Ferdinand koronázására, meglátogattad. Miért nem irtál te is onnan? Említett édes enyémek által értém, hogy a' főherczeg nádor' parancsolatjából mint kurir küldettél le Budára hirtelen, Leopold toscánai nagyherczeg jöttét elintézni 's a' főherczeg asszonynak jelenteni; továbbá, e' nagyherczeget Kecskemétre lekisérted, mivel olly magyar helyen akarta látni a' nemzeti szokást, életet, melly semmi más néppel nem elegendett. Helyes megjegyzése az, a' mit monda neked, hogy az emberek nagy városokban mind egy mázuak: sajátságaiikat, természetiségüket, vegyületlenségükben lehet csak feltalálni.

Leányomon, most láthattad, úgy-e, hogy magyarul jól beszélőnek neveltem.

Rendesnek találom ugyan magam is, midőn ezt említem, hogy illyet elé kell

hoznunk. Más nemzetnél önként foly akármelley karbelinek is, saját nemzeti nyelve legjobban tudása. Hanem, minekutána Pozsonban úgy divatozik a' németül beszélés magyar uri házaknál is, mintha már az vált volna nemzeti nyelvünké; minekutána Budán 1825^b Aprilisben, midőn lakhelyeden meglátogattalak, csak három fő uri asszonyt tudtál Budán és Pesten lakót említeni, kik egy órai magyar beszédük után azt nem mondják: hála istennek, megszabadultam a' magyar társalkodástól, egy kisség csak feldicsekedhetem, hogy magyar atyai kötelességemet én, híven teljesítettem.

XVI.

Paszmos, Aprilis 28d. 1831.

Még életben talált leveled, melly azt mondja, hogy kiadott verseimért a' ma-

gyar tudós társaság, az Erdélyiek közül engemet tiszteletbeli tagjává választott. Fejezd ki nevemben ezért szíves köszönetemet. Gróf Teleki József előlülői pályája szép.

Csekély az én érdemem, barátom, de látja isten, nemzetemet szerettem.

Csakhogy megérem egy illy társaság felállítását. Pedig nem hittem. Éljen gróf Széchenyi István.

Még most volna megint kedvem munkálódni. De, mi utoljára voltunk együtt Kolozsváratt 1829^b Augustusban, midőn bennünket meglátogattál. Az én végem közelít, jó, hogy irásaim nálad vagynak.

Kiadójok léssz, azt ígérted, válaszdban. Tökéletes bizodalommal halok tehát azokra nézve. Hiszen, egyiket másikat eddig is te adtad ki, Muzéumodban, Hébében, Aurórában. De miért akard kihagyni azon versemet, mellyet hozzád irtam?

— *Teleki Ferid.*

XVII.

Paszmos, Aug. 20d. 1831.

Élsz-e még a' cholera világban? Ha igen, még egy meglyuggatandó leveletem kapod, mert az őrvonalakon kétségen kívül szurnak néhány lyukat rajta. Osztan meg is füstölik mint a' sunkát. Csak megmenjen e' zavarban.

Bizonyosan utolsó versemet viszi többieim közé. „A' Lengyelekhez“ szól, — érzékenyen. Haldokló erőm még egyszer fellobbant.

Válaszolj tüstént, ha megvagy még. Ha nem vehetem hamar irásodat, azt kell hinnem, téged is elragadott a' vész.

Ah! élj te még, és munkálódjál. Én megyek, érzem, megyek. Csakhogy nemzetemnek felnyilt szemére vethetem, húnzó szememet. El nem enyészhetik már a' magyar, nyelvével. És előre kell neki menni, — előre. Használt a' sok serken-

tés. Az 182 $\frac{5}{7}$ és 1830beli ország gyűlések szelleme, erre nézve, ide is, hat. Erdélyiektől hallám, kik a' pesti casinónak részvényesei 's a' lóversenyeken is megjelentek, hogy ezen új intézetek dolgai csak magyarul vitetnek. Így, a' nyelv, ország gyűlésen diplomatai, és társalkodásbeli is már, mint hajdan volt. Be jól esik.

És mennyi új szóval bővül, mert kell. Sok bolond van köztük az igaz, de sok, jól eltalált is. Lám én is *örvönalt részvényest lóversenyt* irok, a' mik ujak. Nem bánom, ha munkájimban is felváltod helyettem, a' még nem magyart.

Barátom! valának, kik kaczagtak egykor, buzgóságodért. Örvendjetelek: kik vívtatok.

Isten veled, édes Gáborom. Majd ott a' csillagok közt újra szívesen fog ölelni, elhunytáig szerető

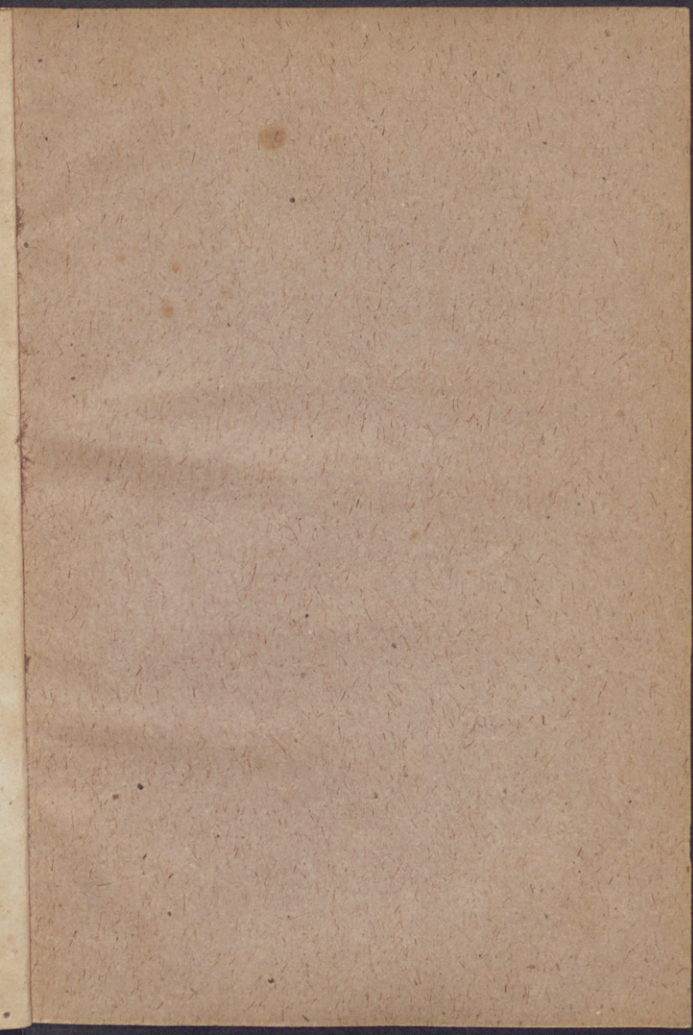
Ferid.

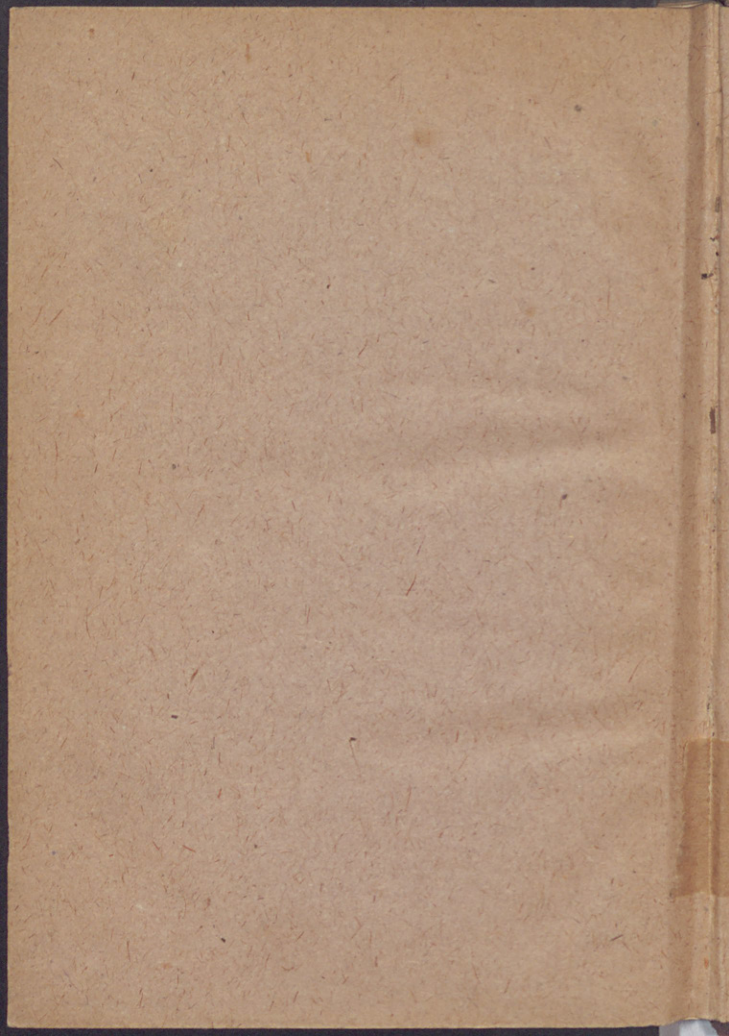
J E G Y Z É S E K.

- 1) *Kénkő büzü grinczingiről* 124d lap.
 Beczkó, Trencsén vármegyében fekszik;
 Grinczing, Alsó Austriában. Bortermő
 helyek is volnának.
- 2) *Későn jöne doctor Józsaánk!* 137d lap.
 Dr. Józsa méltán híres orvosa Szabolcs-
 nak.
- 3) *Midőn házam földig ége* 142d. lap.
 A' paszmosi kastély több kerti mulató
 épületével együtt, 1824ben Aprilis 27d.
 este, egészen elégett, mint itt a' XIId.
 levél is megemlíti a' 236d. lapon. Pasz-
 mos, falu, Doboka vármegyében fek-
 szik, Szász-Régen és Besztercze között.
- 4) *Asszonyink' nézd!* 144d. lap.
 Angliában az asszonyságok, mikor fér-
 jeik italhoz kezdenek, az asztalt ott
 hagyják. 'S bíz a' magyar asszonyság
 sem szeret italozó férjfiakkal együtt dő-
 zölni.

— 1091-5064 —

DEBRECENI ÉGYETEMI KÖNYVTÁR
-8302-1904 naplósám

73116E

751164

751161

